

Sasuri hia dhèu Ibrani dhu heka parcaya Yesus Kristus aa tèke eelee agama bèi-baki ra

*Ama Lamatua pua Ana Na dhu kapai risi nèti
dhèu rèti lii padhai Na uru sèra*

¹ Uru èna, Ama Lamatua pake dhèu rèti lii padhai Na, ho padhai lii dènge bèi-baki èdhi dhèu Ibrani.* Nèngu pake rupa-rupa j'ara, sèna ka peka pahari-pahari dènge rèngu.†

² Te ngaa limuri ne, Na pua le Ana Na mai, sèna ka padhai lii dènge èdhi.

Karèi nèti uru-uru j'ara ka, Ama Lamatua hag'e nare le Ana Na,

ho nèd'u paredha sama-sama dènge Nèngu.

Te lod'o Na paj'aj'i liru dènge rai-haha dènge isi ra aa'i-aa'i,

Ana Na dhu sab'a sama-sama dènge Ne kahèi.

³ Ana Lamatua ne, pad'elo dadedha Ama Na, nuka sèmi saraa madha lod'o dhu lèke tèru. Te Nèngu ne, ca ropa dènge Ama Na.

---

* **1:1** a: Kata *Ibrani* èna, ngara leo nèti suku Yahudi. Dhèu Yahudi dhu parcaya le Yesus Kristus, dhèu peka na, “dhèu Kristen Ibrani”, lula rèngu leko-leo nèti a'ari ra dhèu Yahudi dhu kèpe pa'ère atora agama Yahudi dhu dhui. † **1:1** b: Ama Lamatua peka lii moa Na dènge rupa-rupa j'ara. Conto sèmi: Na peka dènge Abraham pake lii pajaji, mi Musa pake atora agama, mi Daud pake lii sod'a koa-kio, mi Yermia pake lii pakasame.

Aa nèti Lii Holo-Nori Na dhu èra titu kèna,
Na pakako aa'i-aa'i ètu dedha-liru dènge rai-
haha.

Nèngu bhoke j'ara kahèi,
ho saku eele sasala-sasigo dhèu,
sèna ka ra j'aj'i mola-mèci.

Hèia Na lèpa hari asa sorga,
ho madhèdi ètu baboa g'ana Ama Lamatua,
ètu era dhu kab'ua aae.

*Ana Ama Lamatua kapai risi nèti ana pajuu
ètu sorga*

⁴ Ana-ana pajuu Ama Lamatua ètu sorga mema kapai. Te ngaa Ana Na kapai risi eele nèti rèngu aa'i-aa'i ra. Kapai dènge dadedha Ama Lamatua risi eele nèti aa'i-aa'i ra. Aa kapai dènge dadedha èèna, Na pangèd'u le mi Ana Na. Nèti èèna ka, Ana Na kapai risi eele nèti ana-ana pajuu Na ètu sorga.

⁵ Ama Lamatua peka nèdhi mi Ana Na, aku Nèngu na,

“Doe ne'e, Ja'a ded'e Èu ho mèd'u paredha.”✧

Ama Lamatua, peka kahèi, na,

“Ja'a ne, Ama Na.

Aa Nèngu ne, Ana Ja'a.”✧

Ama Lamatua peka dènge Ana Na sèmi èèna, te ngaa Ama Lamatua peka nèdhi boe sèmi èèna, mi ana-ana pajuu Na ètu sorga.

⁶ Lod'o Ama Lamatua pua mai Ana Na dhu kapai risi eele èèna, Na paredha ana-ana pajuu Na ètu sorga, aku Nèngu na,

---

✧ 1:5 Lii Sod'a Koa-Kio 2:7 ✧ 1:5 2 Samuel 7:14, 1 Sejara nèti Isra'el dènge Yahuda 17:13

“Miu ana pajuu aa'i-aa'i!
 Lami ho pakab'ua,
 aa pahaha iisi mi Ana Ja'a!”✧

⁷ Ama Lamatua padhai lii kahèi mi ana pajuu
 Na ètu sorga, peka na,
 “Ja'a tao ana-ana pajuu Ja'a ètu sorga,
 j'aj'i malai sama sèmi lai ngèlu.
 Ja'a tao ènu-ènu Ja'a,
 j'aj'i nuka sèmi ai.”✧

Ama Lamatua peka dènge ra sèmi èèna, lula
 rèngu dhoka ana pua-paleha Na di.

⁸ Te ngaa mi Ana d'èlu Na, Nèngu peka dhu
 leo, na,

“Èu ne, Ama Lamatua.
 Èu, èèna na madhèdi ètu kadera paredha
 toke d'ai mia-mia.
 Èu èèna na mèd'u koasa, ho paredha dènge
 d'ara mola.

⁹ D'ara Èu karej'e, ladhe mèdhi dhèu dhu
 mamuri mola.

Te ngaa d'ara Mu susa, ladhe mèdhi dhèu
 dhu mamuri koe-kapengo.

Nèti èèna ka, d'ara Èu karej'e,
 ka Ja'a pasuti èi lèngi mi kètu Èu,
 ho ded'e Èu j'aj'i Dhèu Aae, dhu risi nèti
 dhèu aae leo sèra.”✧

¹⁰ Ama Lamatua peka mi Ana Na kahèi, na,
 “Ana, ee!

Èu ne, Kètu dhu mèd'u paredha karèi nèti
 uru ka.

✧ **1:6** Lole Hari J'ara-j'ara Mamuri 32:43, Lukas 2:13-14 ✧ **1:7**
 Lii Sod'a Koa-Kio 104:4 ✧ **1:9** Lii Sod'a Koa-Kio 45:7-8

Èu ne'e ka dhu pua liru j'aj'i, hèia na
j'aj'i dènge.

Èu ne'e ka dhu paredha rai-haha, hèia
na j'aj'i dènge.

11-12 Bèli-camèd'a liru dènge rai-haha laho aa'i
si.

Bèli-camèd'a liru dènge rai-haha ele aa'i si.

Te ngaa Èu mesa mu, mamuri toke d'ai
mia-mia.

Èèna na Èu core eele liru dènge rai-haha,
nuka sèmi dhèu core eele kaha'i soho dhasi.

Bèli-camèd'a Èu gati eele liru aa rai-haha,
nuka sèmi dhèu silu mèdha-papake hiu.

Te ngaa Èu mesa Mu sèmi boe èèna.

Lula Èu mamuri toke d'ai mia-mia."✧

13 Ama Lamatua peka kahèi dènge Ana Na, aku
Nèngu na,

"Ana, ee!

Mai madhèdi asa era dhu kab'ua titu kèna,
ètu baboa g'ana Ja'a ne.

Pe Ja'a tao musu Èu sèra,
toke ra pahaha iisi mi Èu."✧

Ama Lamatua peka-padhai mi Ana Na sèmi
èèna, te ngaa Na padhai lii nèdhi boe sèmi èèna
mi ana-ana pajuu Na ètu sorga.

14 Ana pajuu Na sèra mema panting. Te Nèngu
paleha si lasi lalau-lalo'o dhèu unu Na aa'i-aa'i
dhu èèna na Nèngu patabuli eele si nèti koasa
sasala-sasigo ra. Masi ka sèmi èèna, te ngaa Ana
Ama Lamatua risi nèti rèngu era.

✧ 1:11-12 Lii Sod'a Koa-Kio 102:26-28 ✧ 1:13 Lii Sod'a Koa-Kio
110:1

2

Baku tule eele lii holo-nori Ama Lamatua dhu nèti mamuri

¹ Nèti èèna ka, èdhi hud'i kèpe ku pa'èra-èra ngaa dhu èdhi tadèngi le nèti j'ara-j'ara Ana Ama Lamatua, sèna ka èdhi baku bhèlu eele.

² Lod'o uru-uru sèra, Lamatua pake ana pajuu Na nèti sorga, ho lole lii moa Na mi bèi-baki èdhi. Te'a boe na, lii moa sèra aa'i-aa'i ra lèke. Ladhe ra sisu paredha Na, rèngu tatu abhu huku dhu palèke dènge tatao ra.

³ Mema uru èèna, sèmi èèna ka. Te ngaa limuri ne, Ana Ama Lamatua bhoke le j'ara hiu, sèna ka hia mamuri mi dhèu rai-haha. Na peka le j'ara mamuri dhu be'a aae ne mi dhèu unu Na dhu pakako sasab'a Na ètu rai-haha ne. Hèia ra peka dènge èdhi, sèna ka èdhi parcaya. Te ngaa ladhe èdhi pusi-pahae boe, dui tare pala ti!

⁴ Te Ama Lamatua pangèd'u si koasa kahèi, sèna ka ra tao rupa-rupa tadha malaa. Na papuru Roh Na mi rèngu kahèi, ho ra ad'u-ue j'ara-j'ara leo dhu madhutu dad'èi Na. Nèti èèna ka èdhi te'a, na, aa'i-aa'i se j'ara mamuri dhu lèke tare'a-re'a.

Nga tao ka Ana Ama Lamatua pahaha iisi Na ho j'aj'i dhèu rai-haha?

⁵ Ja'a lole lula-nèti rai-haha rupa hiu dhu bèli-camèd'a j'aj'i. Te ngaa Ama Lamatua peka nèdhi boe dènge ana-ana pajuu Na ètu sorga, na, pe rèngu ka dhu ator rai-haha hiu èèna. Te dhu lalau ka, dhèu rai-haha.

⁶ Ètu d'ara Sasuri Mola-Mèci Ama Lamatua, na,
Daud dhu karèi nèdhi le kab'ua nèti dhèu rai-
haha, aku nèngu na,

“Ama Lamatua!

Nga tao ka Ama tao madha-dhilu mi dhèu rai-
haha?

Nga tao ka Ama sue si?

Te rèngu dhoka dhèu rai-haha biasa di!

⁷ Te ngaa Lamatua pangèd'u si koasa,

ka rèngu oe sèmi ana pajuu ètu sorga.

Lamatua pakab'ua si hèi,

aa ded'e si,

⁸ ho ra paredha aa'i dhu Lamatua
paj'aj'i.”[☆]

De madhutu sasuri Daud, Ama Lamatua ded'e
dhèu rai-haha j'aj'i kètu, sèna ka ra uri aa'i-aa'i
dhu Na paj'aj'i. Te ngaa èdhi tèdhi mèka na,
dhèu rai-haha èci sa dhu paredha aa'i-aa'i sèmi
èèna.

⁹ Te ngaa abhu ca Dhèu dhu bisa paredha aa'i-
aa'i se. Nèngu èèna, nuka Yesus. Na mai pea
taha ètu rai-haha ne, sèna ka j'aj'i dhèu rai-haha
dhu pasae j'aj'èra, ka Na madhe hia mi èdhi.
Nèti mamadhe Na, Ama Lamatua pad'elo d'ara
hua iia Na mi dhèu rai-haha. Èle èèna ka, Ama
Lamatua koa-kad'iri Ne, aa ded'e Ne padedha-
dedha, sèna ka Na paredha aa'i-aa'i dhu Ama
Lamatua paj'aj'i nare sèra.

¹⁰ De lèke, ladhe Ama Lamatua hia Yesus pasae
j'aj'èra, ho Yesus bisa bhoke j'ara mamuri pala
mi dhèu rai-haha. Te Ama Lamatua neo sèna
ka dhèu ae bisa mamuri bera-bera dènge Nèngu

[☆] 2:8 Lii Sod'a Koa-Kio 8:5-7

ètù sorga. Ama Lamatua ka dhu paj'aji aa'i mèu-mèu. Aa aa'i-aa'i dhu mamuri, mamuri lula Nèngu ka.

¹¹ Ama Lamatua tatu sèmi nare si dènge be'a dhèu dhu Yesus tao mola-mèci, ho j'aji ana-ana Na. Ama Lamatua èèna, Ama nèti Yesus. Dènge sèmi èèna, Yesus dènge rèngu, ca Ama. Nèti èèna ka, Yesus makae boe paroa mi dhèu se'e, na,

“Miu se, a'ari Ja'a.”

¹² Te Yesus peka le dènge Ama Na,
“Ja'a neo peka dènge a'ari Ja'a,
lula-nèti babe'a Ama!

Ja'a neo sod'a ètu talora aae rèngu,
lula-nèti dadedha Ama!”[☆]

¹³ Yesus tuhu hari lii padhai Na, aku Nèngu na,
“Ja'a sarai-maena mi Ama Lamatua toke d'ai
mia-mia.”

Hèia Yesus peka hari, na,
“Ladhe ku! Ja'a ka ne'e,

sama-sama dènge ana-ana Ama Lamatua,
dhu Na pangèd'u le mi Ja'a, ho uri si.”[☆]

¹⁴ Lula ana-ana Lamatua se, dhèu rai-haha biasa, nèti èèna ka Yesus hud'i j'aji ku dhèu rai-haha sama sèmi rèngu kahèi. Te Nèngu hud'i j'aji uuru ku dhèu rai-haha, heka Na bisa madhe. Ho nèti mamadhe Na, heka Nèngu bisa parame nare koasa nèti dhèu aae nidhu. Te dhèu aae bhabhelu-katub'a ne'e ka dhu nèd'u koasa, ho uri j'ara-j'ara dhu pa'èki dènge mamadhe.

¹⁵ Aa nèngu kahèi tao dhèu rai-haha madha'u dènge mamadhe, toke ra madhutu dad'èi na,

[☆] **2:12** Lii Sod'a Koa-Kio 22:23   [☆] **2:13** Yesaya 8:17, 18

nuka sèmi ènu sa. Te ngaa limuri ne, Yesus bisa patalale le dhèu rai-haha nèti d'ara madha'u.

¹⁶ Te dhu lèke, nuka Yesus mai boe ho soru-bara ana-ana pajuu ètu sorga. Te ngaa Na mai sèna ka soru nare èdhi, nuka ana-èpu Abraham.

¹⁷ Nèti èèna ka, Yesus j'aj'i sama sèmi èdhi, dhu j'aj'i le a'ari Na. Dènge j'ara ne'e Nèngu j'aj'i mi kètu agama èdhi dhu kapai risi eele, ho soru-bara èdhi sèna ka madhutu dad'èi Ama Lamatua. Yesus pad'elo d'ara hua iia Na kahèi mi èdhi. Aa ladhe Na peka ngaa, Na tao madhutu sèmi èèna kahèi. Uru èèna, bèi-baki èdhi manèngi kètu kapai risi agama Yahudi, sèna ka tao korban, ho Lamatua saku eele sasala-sasigo rèngu. Limuri ne, Yesus mesa Na ka dhu j'aj'i korban, sèna ka Lamatua saku eele sasala èdhi.

¹⁸ Lod'o Yesus mamuri ètu rai-haha ne, Na abhu j'aj'èra ae-ae. Abhu kahèi dhu dadugu Ne, sèna ka ad'u-ue sasala. Masi ka sèmi èèna, te ngaa Nèngu manahu boe. Nèti èèna ka, ladhe abhu dhu dadugu-rariu èdhi, sèna ka tao sasala, Yesus ka dhu bisa soru-bara èdhi ho baku manahu.

3

Ana Ama Lamatua kapai risi nèti Musa

¹ De sèmi ne'e, a'ari! Ama Lamatua hag'e nare le miu, aa cap miu dhèu d'ara mola, sèna ka èèna na miu mamuri bera-bera dènge Ne ètu sorga. Nèti èèna ka, miu hud'i pangee ku pabe'a-be'a lula-nèti Yesus ne. Te èdhi dhu mangaku le, na, Nèngu ne Dhèu Pajuu-paleha Ama Lamatua, aa Nèngu kahèi Kètu Kapai Risi Agama èdhi.

² Lod'o Ama Lamatua pua Yesus mai, Yesus tao madhutu aa'i dad'èi Lamatua. Dènge j'ara ne, Nèngu nuka sèmi Musa. Te Musa tao madhutu dad'èi Lamatua kahèi, lod'o na ladhe-leru bèi-baki èdhi uru sèra.✧

³ Masi ka sèmi èèna, te ngaa Yesus kapai risi nèti Musa. Te Yesus sama sèmi lamatua èmu. Aa mema lèke, lula lamatua èmu kapai risi nèti ana pua-paleha ètu d'ara èmu.

⁴ Dhèu èci-èci ka pa'uri d'ara èmu na. Te ngaa Ama Lamatua ka dhu uri aa'i mèu-mèu.

⁵ De Musa tao madhutu dad'èi Ama Lamatua, lod'o na j'aj'i ana pua-paleha nèti isi èmu Lamatua. Te lod'o èèna, na peka mema le ngaa dhu bèli-camèd'a Ama Lamatua neo tao.

⁶ Masi ka Yesus madhutu kahèi dad'èi Ama Lamatua, te ngaa Nèngu ana pua-paleha dhu sama boe sèmi Musa. Lula Nèngu ne, Kristus, Ana Ama Lamatua dhu Ama Lamatua hag'e nare le karèi nèti uru ka, sèna ka pua mai asa rai-haha ne. Aa Kristus ne'a mèu uri isi èmu Ama Na. De ladhe èdhi kèpe pa'èra-èra lalèka èdhi, aa ma'ète boe sanao-maena èdhi mi Kristus, èdhi bisa j'aj'i isi èmu Na kahèi.

Baku tèke eele parcaya miu sama sèmi bèi-baki miu, lula rèngu bisa boe ae rare d'ara ra ètu rai dhu Ama Lamatua pajaji tèke le

⁷ Nèti èèna ka, miu hud'i pasa dhilu paie-iiè, ho nanene pabe'a ngaa dhu Roh Ama Lamatua dhu Mola-Mèci peka, na,

“Doe ne'e, ropa miu tadèngi lii Ama Lamatua,

⁸ mage miu kètu hadhu,

✧ 3:2 Sensus 12:7

sama sèmi dhèu sèra,
dhu lasi-mai èpa nguru tèu ètu pad'a
sod'a.

Te rèngu ro'o heka puai-pahae Musa,
toke Ama Lamatua mesa Na
oe taha nare heka d'ara Na.

9-10 Pangee ku laa!

Èpa nguru tèu kateme Ja'a tao rupa-rupa tadha
malaa
ètu katanga madha ra!

Te ngaa ra loe boe sèku Ja'a.

Nèti èèna ka, Ja'a nasa dènge ra, peka na,
'Miu se, seli-kolane!

Te miu soro kabodho tèke eele j'ara Ja'a,
ho madhutu j'ara miu dhu koe-
kapengo!'

11 Ropa kèdhi bhabhelu miu, Ja'a ru'a.

Nèti èèna ka, Ja'a dhoo miu, peka na,
'Miu bisa boe mai ho ae mere d'ara mi,
sama-sama dènge Ja'a.' "☆

12 De a'ari aa'i-aa'i! Mage nèti miu abhu ca
dhèu dhu tao bhelu, toke nèngu parcaya heka,
hèia na soro kabodho mi Ama Lamatua dhu
mamuri toke d'ai mia-mia.

13 Be'a risi bèli-bèli miu pa'èra d'ara, èci dènge
èci. Baku pamata ia ka! Lula miu dhu malai lèke
tipu ka tao sasala, toke miu kètu hadhu aa pusi-
pahae boe Ama Lamatua.

14 Èdhi bisa pa'angalai dènge Yesus Kristus,
sad'i baku pama'ète sano mi Nèngu, nuka sèmi
ropa èdhi heka parcaya Nèngu.

15 Te Roh Ama Lamatua dhu Mola-Mèci, peka le kahèi, na,
 “Doe ne'e, ladhe miu tadèngi lii Ama Lamatua,
 miu baku kètu hadhu sama sèmi dhèu se'e
 se,
 dhu lasi-mai toke èpa nguru tèu ètu
 pad'a sod'a,
 te rèngu lab'a Musa.”✧

16 De ja'a neo karèi sèmi ne'e: cee ka dhu uru èèna nanene Musa, hèia ra pusi-pahae heka ne? Dhèu sèra nuka bèi-baki èdhi dhu Musa lere si nèti rai Masir.

17 Aa dhèu cee ka dhu tao d'ara Ama Lamatua pana magoro d'ai èpa nguru tèu èèna? Dhèu sèra nuka bèi-baki èdhi. Te mamuri ra koe-kapengo ètu d'ara pad'a sod'a, toke ra madhe, ka padhane si ètu nèi.

18 Aa cee ka dhu lèke kutuk nèti Ama Lamatua, toke bisa boe maso asa rai èèna, sèna ka ae rare d'ara ra sama-sama dènge Lamatua? Dhèu sèra nuka bèi-baki èdhi. Te rèngu se ro'o boe nanene Ama Lamatua.”✧

19 De me'a le, si? Bèi-baki èdhi bisa boe maso asa d'ara rai èèna, ho ae rare d'ara ra sama-sama dènge Ama Lamatua, lula ra parcaya boe Ne.

4

Ladhe èdhi parcaya Yesus Kristus, èdhi bisa mamuri padame dènge Ama Lamatua, nuka sèmi èdhi ae tare d'ara dènge Ne

1 Te ngaa èdhi hud'i pangee madhera ku, lula Lamatua dhu pajaji era, na, dhèu unu Na bisa

ae rare d'ara ra sama-sama dènge Nèngu. De mage dhoka abhu nèti miu dhu tule eele lii pajaji Lamatua ne.

² Te èdhi dhu tadèngi le Lii Lolo Be'a, sama sèmi bèi-baki èdhi uru sèra tadèngi. Te ngaa, lula rèngu lèka boe lii èèna, rèngu abhu boe oto ngaa-ngaa.

³ Te ngaa ladhe èdhi parcaya, èdhi bisa ae tare d'ara bera-bera dènge Ama Lamatua. Te uru èèna, Nèngu dhu pajaji le dènge bèi-baki èdhi, te ngaa lula Na nasa, hèia Na peka dènge ra, na, "Ja'a taha heka ladhe kèdhi tatao bhabhelu miu ne.

Nèti èèna ka, Ja'a dhoo miu, peka na,

'Miu bisa boe maso,

ho ae mere d'ara sama-sama dènge Ja'a.'"

Aa te ngaa èdhi te'a le, na, lod'o Ama Lamatua paj'aj'i liru dènge rai-haha, Nèngu ator nare le, sèna ka dhèu-dhèu unu Na bisa ae rare d'ara, ho mamuri bera-bera dènge Ne.✧

⁴ Ètu lii lolo nèti Ama Lamatua paj'aj'i liru dènge rai-haha, dhu suri, Ama Lamatua ae nare d'ara, peka na,

"Lamatua sab'a nare aa'i le,

hèia asa bèli èèna, lèke dènge lod'o ka pidhu,

Na ae nare d'ara."✧

⁵ Aa dhu suri ètu era leo hari, Ama Lamatua peka dènge bèi-baki èdhi, na,

"Miu bisa heka maso,

ho ae mere d'ara mi sama-sama dènge

Ja'a."✧

✧ 4:3 Lii Sod'a Koa-Kio 95:11 ✧ 4:4 Lii Lolo dhu Uru Tèka 2:2

✧ 4:5 Lii Sod'a Koa-Kio 95:11

⁶ De dad'èi Ama Lamatua ka, dhèu unu Na ae rare d'ara ra sèna ka mamuri sama-sama dènge Ne. Te ngaa bèi-baki èdhi dhu tadèngi uuru lii lolo be'a ne, rèngu bisa boe maso, lula rèngu tao boe madhutu dad'èi Lamatua.

⁷ Te ngaa nèbhu-nèbhu, Lamatua hag'e nare lod'o èci, sèna ka dhèu unu Na bisa ae rare d'ara ra sama-sama dènge Nèngu. Te Na pake Daud ho padhai lii, peka na,

“Doe ne'e, ladhe miu tadèngi lii Ama Lamatua,
mage miu tao d'ara mi adhu sèmi hadhu,
te ngaa nanene paie-iie.”✧

⁸ Lod'o Daud peka na, “doe ne'e”, nèngu paj'uj'u boe asa lod'o dhu Yosua lere ana-èpu nèti bèi-baki se asa rai Kana'an. Te lod'o Daud padhai lii ne, rèngu aa'i-aa'i dhu madhe nèbhu le.✧

⁹ Nèti èèna ka èdhi te'a, na, Lamatua ator le lod'o dhu leo èci, sèna ka dhèu-dhèu unu Na bisa ae rare d'ara ra, ho mamuri pa'èci dènge Ne.

¹⁰ Aa dhèu dhu maso le sèna ka ae nare d'ara na sama-sama dènge Ama Lamatua, nèngu dhu ae nare le nèti sasab'a-la'a na, sama sèmi Lamatua kahèi ae nèti sasab'a-la'a Na, lèke dènge lod'o ka pidhu.✧

¹¹ De bori pa'èra ho miu bisa maso ae mere d'ara, sèna ka mamuri sama-sama dènge Ama Lamatua. Mage dhoka abhu dhu j'aj'i boe maso, lula nèngu nanene boe Lii Holo-Nori Lamatua, cakaraa bèi-baki èdhi sèra.

¹² Te Lii Holo-Nori Ama Lamatua ka dhu paj'uj'u j'ara mamuri dhu lèke. Lii se'e dhu

---

✧ **4:7** Lii Sod'a Koa-Kio 95:7-8   ✧ **4:8** Lole Hari J'ara-j'ara Mamuri 31:7, Yosua 22:4   ✧ **4:10** Lii Lolo dhu Uru Tèka 2:2

dènge koasa ho maso asa d'ara èdhi, sèna ka pasoro ngangee dènge dad'èi èdhi aa'i-aa'i. Te Lii Holo-Nori se, dhu madèka titu kèna, risi nèti hela madèka dhu bisa sabhi eele isi, aa j'ue eele kalua dènge sèg'i rui, sèna ka pasabhoka aa'i.

¹³ Ètu dedha-liru dènge rai-haha, abhu boe èci sa dhu pahuni nèti Ama Lamatua, te Nèngu bisa nèdhi aa'i mèu-mèu. Aa bèli-camèd'a èdhi hud'i lati asa katanga madha Na, sèna ka ti dhaa aa'i, ngaa dhu èdhi ad'u-ue.

Yesus j'aj'i le kètu kapai risi agama dhu risi nèti ama agama dhu uru sèra

¹⁴ Èdhi hud'i kèpe ku pa'èra-èra lalèka èdhi, lula Ana Ama Lamatua, Yesus, dhu j'aj'i le kètu kapai risi agama èdhi. Te Nèngu ètu le madha Ama Lamatua ètu sorga, sèna ka sarii èdhi.

¹⁵ Na bisa sarii èdhi dènge be'a, lula ne'a, èdhi dhèu rai-haha biasa. Ladhe abhu dhu dadugu-rariu èdhi ho tao sala, na, èdhi manahu malai. Yesus abhu dadugu-rariu kahèi sama sèmi èdhi, te ngaa Na manahu nèdhi boe.

¹⁶ Nèti èèna ka, mai ti pabani d'ara ho ara lati asa madha Ama Lamatua dhu ètu kadera paredha Na. Te Nèngu ne, d'ara hua iia. De ladhe èdhi sabaj'a mi Nèngu, tatu Na neo pad'elo rasa kasia Na, ho soru-bara èdhi lèke dènge lod'o na.

5

¹ Dhèu dhu ded'e rare j'aj'i kètu kapai risi agama, sasab'a na, hud'i soru-bara dhèu, sèna ka rèngu pabe'a dènge Ama Lamatua. Nèngu hud'i sèmi nare ku mèdha persembahan dènge

badha korban, ho saraka asa Lamatua. Nèngu kahèi hia badha korban, sèna ka Lamatua saku eele sasala-sasigo dhèu.

² Ladhe abhu dhèu dhu re'a boe j'ara mamuri dhu lèke, do dhèu dhu rai eele nèti j'ara èèna, kètu agama ne pasusa boe rèngu. Nèti d'ara hua iia na, nèngu lii mako dènge ra, lula nèngu kahèi dhèu rai-haha dhu mud'a manahu, sama sèmi rèngu.

³ Lula nèngu kahèi dhèu rai-haha sama sèmi rèngu, nèti èèna ka kètu agama ne hud'i hia badha korban, ho Lamatua saku pamèu sasala nèngu mesa na.✠

⁴ Dhèu bisa boe ded'e iisi na, sèna ka j'aj'i kètu kapai risi agama. Te dhoka Ama Lamatua di dhu dènge hak, sèna ka hag'e nare dhèu sèmi èèna, nuka sèmi uru-uru sèra Na ded'e Harun, a'a Musa.✠

⁵ Sèmi èèna kahèi dènge Kristus. Na ded'e boe iisi Na, ho j'aj'i kètu kapai risi agama. Te uru èèna, Ama Lamatua mesa Na ka dhu ded'e Ne, peka na,

“Èu ne, Ana Ja'a,

Doe ne'e, Ja'a ded'e Èu ho mèd'u paredha.”✠

⁶ Ètu era leo nèti Sasuri Lamatua dhu Mola-Mèci, dhu suri kahèi, peka na,

“Èu j'aj'i kètu agama dhu ca ropa dènge ca dhèu dhu mamuri uru èèna, nuka Melkisedek, te ngaa Èu j'aj'i kètu agama toke d'ai mia-mia.”✠

✠ 5:3 Atora nèti Ama-ama Agama 9:7 ✠ 5:4 Kalua nèti Masir 28:1 ✠ 5:5 Lii Sod'a Koa-Kio 2:7 ✠ 5:6 Lii Sod'a Koa-Kio 110:4

⁷ Ètu lod'o oe èle mamuri Yesus ètu rai-haha ne, Na loe boe sabaj'a dènge tangi d'ara pèd'a, manèngi Ama Lamatua sèna ka hia Ne a'èra. Te ne'a, na, koasa Lamatua bisa hia Ne mamuri. Hèia Ama Lamatua sèmi nare lii manèngi Yesus, lula Na madhutu mola-mola dad'èi Lamatua.✠

⁸ Te Yesus ne, Ana Ama Lamatua. Masi ka sèmi èèna, te ngaa Nèngu hud'i pasae ku j'aj'èra, ho ne'a madhutu dad'èi Ama Lamatua.

⁹ Èle èèna ka, Na tao madhutu mola-mola dad'èi Lamatua aa'i-aa'i. Nèti èèna ka, Nèngu j'aj'i le Kapua Mamuri bagi dhèu aa'i-aa'i dhu parcaya Ne, ho mamuri taruu dènge Ama Lamatua.

¹⁰ Te Lamatua ded'e nare le Yesus j'aj'i kètu kapai risi agama, ca ropa dènge Melkisedek, dhu j'aj'i kètu kapai risi agama uru sèra.

Baku tèke eele parcaya miu mi Kristus

¹¹ J'ara ae era dhu ja'a neo lole dènge miu lula-nèti Kristus dènge Melkisedek, te ngaa ako carui paled'a j'ara se'e, lula miu nuka sèmi ana iiki dhu me'a mèu mèka dènge be'a.

¹² Aa te ngaa, miu dhu parcaya nèbhu le. Madhutu iia-iia na, miu j'aj'i le mese ho aj'a-nori dhèu leo. Te ngaa te'a boe na, miu cakaraa ana rara iisi hiu, dhu ne'a mèka na'a, te ne'a dhoka ninu susu di. Miu parluu dhèu era ho aj'a miu lula-nèti j'ara-j'ara dhu carui mèka nèti Sasuri Lamatua dhu Mola-Mèci.

✠ 5:7 Mateos 26:36-46, Markus 14:32-42, Lukas 22:39-46

¹³ Ja'a pakasame miu dènge ana rara iisi hiu, lula miu me'a mèka j'ara-j'ara dhu carui boe nèti Kristus, sèna ka miu bisa mamuri mola.✧

¹⁴ Te ngaa lod'o ana iiki ne kapai, nèngu ninu heka susu, te ngaa na'a ngang'a dhu sakaa. Èèna èci èèna ka, dènge dhèu aj'a ne toke ne'a mèu a'aj'a Lamatua, sèna ka ne'a mia ka dhu be'a, aa mia ka dhu karehe.

6

¹ De miu hud'i aj'a paie-iie ku a'aj'a dhu carui risi, lula miu dhu aj'a nèbh'u ae le a'aj'a dhu carui mèka lula-nèti Kristus. Nèti èèna ka limuri ne, baku dhoka aj'a pahari-pahari a'aj'a dhu carui mèka sèra, nuka sèmi: dhèu hud'i tèke eele ku sasala rèngu aa'i-aa'i; a'aj'a lula-nèti dhèu hud'i parcaya ku Ama Lamatua;

² a'aj'a lula-nèti sarani; a'aj'a lula-nèti bane ai mi dhèu sèna ka dhèu èèna sèmi nare Roh Lamatua dhu Mola-Mèci; a'aj'a lula-nèti Ama Lamatua pamamuri hari dhèu nèti mamadhe ra; aa a'aj'a dhu èèna na dhèu lasi asa katanga madha Lamatua, ho sèmi rare lii pama'ète, dhu peka na, cee ka dhu bisa mamuri taa-taa dènge Ne, aa cee ka dhu bisa boe.

³ Te ngaa ladhe Lamatua hia ijin, na, èdhi j'aj'i heka ana iiki dhu te'a dhoka tinu susu di. Te ja'a neo aj'a j'ara-j'ara dhu carui risi hari.

⁴⁻⁶ Aa te ngaa, abhu le dhèu dhu re'a mèu lii a'aj'a Kristus, aa dhu rasa le d'ara hua iia Lamatua kahèi, toke Na hia si Roh Na dhu Mola-Mèci. Rèngu re'a le Lii Holo-Nori Lamatua, aa

---

✧ 5:13 1 Korintus 3:2

rasa le koasa Na dhu Na neo pake lod'o èle rai-haha ne. Masi ka sèmi èèna, te ngaa dhèu se tèke eele le parcaya ra, aa ra soro kabodho mi Kristus. Nèti èèna ka, bisa heka abhu j'ara ho rèngu bisa lèpa hari manèngi abho, sèna ka mamuri pabe'a hari dènge Ama Lamatua. Te ladhe dhèu ro'o boe ele-ho'a, èèna sama sèmi rèngu ka dhu paku pamadhe hari Ana Ama Lamatua ètu aj'u palolo-palèbha, hèia ra nyanyèi Ne ètu madha dhèu ae-ae.

⁷ Dhèu sèmi sèra, èci èèna ka dènge rai dhu hèu mèngi boe, nèti èèna ka abhu boe hua-hela dhu be'a. Te ngaa ladhe abhu ka èj'i, rai dhu hèu mèngi bisa hia hua-hela dhu dènge guna mi lamatua oka. Hèia Ama Lamatua papuru mamèngi-nale, sèna ka hua-hela nèti rai ne asa tabha ae.

⁸ Te ngaa dhèu dhu soro kabodho mi Kristus, nuka sèmi rai dhu pènu dènge dhudhu dènge sete di. Aa dhudhu-sete se guna boe mi ngaa-ngaa èci sa. Nèbhu boe, Ama Lamatua mai ho huku rai èèna. Hèia Na labhu pakèpu aa'i dhudhu dènge sete se, dhu gaguna ra aad'o.✧

⁹ A'ari pasue! Masi ka ja'a ako padhai lii bia ciki, te ngaa ja'a ke'a kahèi, na, miu rai eele boe Kristus. Te miu parcaya Ne kahèi, aa mamuri miu kahèi abhu hua-hela dhu be'a.

¹⁰ De sanèd'e, te d'ara Ama Lamatua mola, aa Na bhèlu boe èi kabhèsu miu. Te miu sab'a bia le, sèna ka soru-bara dhèu unu Na sèra, aa mi sue si. Mema karèi nèti uru ka, miu pakako le sasab'a Na. Aa miu pakako taruu sasab'a Na era.

✧ **6:8** Lii Lolo dhu Uru Tèka 3:17-18

11 Te limuri ne, ja'a d'èi ladhe miu sab'a èra risi hari, sèna ka tao madhutu taruu toke pa'èle. Dènge sèmi èèna, miu bèli-camèd'a sèmi mere babe'a aa'i-aa'i dhu miu sanao nèti Ama Lamatua.

12 Sad'i miu baku bai-eed'a! Miu hud'i lal-adhe nèti dhèu dhu parcaya nèbhu le mi Ama Lamatua. Te rèngu tino sanao-maena mi Nèngu, toke ra sèmi rare aa'i dhu Lamatua pajaji le.

13-16 Conto nuka sèmi Abraham. Uru èèna, Ama Lamatua pa'èki lii pajaji dènge ne pake lii subha. Ladhe dhèu rai-haha ded'e subha, nèngu tema pake kolongara Ama Lamatua, sèna ka Lamatua j'aj'i sakasii na, lula Lamatua risi nèti nèngu. Aa ladhe paraga dènge lii langu, dhèu aa'i-aa'i re'a, na, lii dhu dhèu ne peka èèna lèke tare'a, lula na subha pake kolongara Ama Lamatua. Èèna mema j'ara dhèu rai-haha kèna. Te ngaa lod'o Ama Lamatua ded'e subha dènge Abraham, Lamatua pake kolongara Nèngu unu Na, lula abhu boe dhu risi nèti Nèngu. Na jaji, peka na,

“Èèna na, Ja'a hia mènghi-nale ae-ae,
mi èu dènge ana-èpu mu,
Bèli-camèd'a rèngu bèba-kacanga,
toke dhèu bisa boe ige rare si.”✧

Ama Lamatua padadha nare sèmi èèna, hèia Abraham parcaya, aa sanao-maena taruu mi Lamatua, masi ka d'ai nèbhu ae ku, heka sèmi nare ngaa dhu Lamatua pajaji sèra.

17 Dènge j'ara ne, èdhi te'a, ladhe Lamatua pa'èki lii pajaji dènge dhèu unu Na, Nèngu

✧ 6:13-16 Lii Lolo dhu Uru Tèka 22:16-17

pa'èki lii pajaji ne pake subha, ho j'aj'i mi tate'a, ngaa dhu Na moa èèna, mema lèke aa ub'a boe.

¹⁸ Te abhu dua j'ara dhu bisa boe ub'a. Ka èci, nuka lii pajaji Ama Lamatua. Aa èci hari, nuka lii subha Lamatua, dhu Na pake j'aj'i mi tate'a nèti lii pajaji Na. De ladhe Ama Lamatua dhu moa le j'ara èci, tatu Na tao madhutu, lula Nèngu bisa boe omo koso. Nèti èèna ka, èdhi baku pangee rupa-rupa dènge lii pajaji Na. Èdhi dhu rai lati le, sèna ka tenge mamuri nèti Nèngu, de limuri ne, èdhi dhoka mate di, ho sanao dhoka mi Nèngu di.

¹⁹ Dènge j'ara ne'e, d'ara èdhi taleo nuka sèmi koha dhu rai eele nèti d'ara rii, ho la'e panahu ètu hèb'a-namo. Te era maena èdhi dhoka Kristus di, dhu j'aj'i le kètu kapai risi agama èdhi. Uru èèna, lèke dènge lod'o kalela dhèu Yahudi, kètu kapai risi agama rèngu maso asa Kama Luri Mola-Mèci re bèla gorden, sèna ka paraga dènge Ama Lamatua ètu èèna.✧

²⁰ Te ngaa limuri ne, Yesus dhu la'e uuru le, ho bhoke j'ara hia èdhi. Te Nèngu kètu kapai risi agama kahèi, dhu ca ropa dènge Melkisedek, dhu uru èèna. Te ngaa Yesus kapai risi nèti kètu agama uru èèna, lula Na ae nédhi boe pakako sasab'a-la'a Na.✧

7

Melkisedek, kètu kapai risi agama, dedha risi nèti kètu agama Lewi dènge ana-èpu na

---

✧ **6:19** Atora nèti Ama-ama Agama 16:2
Koa-Kio 110:4

✧ **6:20** Lii Sod'a

1-3 Uru èèna, Melkisedek j'aj'i dhèu aae kota Salem. Nèngu kahèi kètu agama nèti dhèu-dhèu dhu pahaha iisi mi Ama Lamatua dhu Dedha Risi Eele èèna. Ngara Melkisedek ne, sasoa na, “Dhèu Aae D'ara Mola”. Aa dhèu aae Salem, sasoa na, “Dhèu Aae Dame”. Èci sa re'a boe j'aj'aj'i Melkisedek ne nèti mia. Èci sa re'a boe kahèi ina dènge ama na, aa bèi-baki na. Abhu boe ca dhèu sa dhu re'a lod'o rara iisi na, aa lod'o mamadhe na. Dhèu re'a dhoka, nèngu dhèu aae kota Salem, aa kètu agama nèti Ama Lamatua. Te ngaa nèngu ne, nuka sèmi Ana Ama Lamatua, lula nèngu ama agama dhu pakako taruu sasab'a na kahèi.

Ca tèka, pèri-pèri dhèu aae dènge sordad'u ra mai parame rèti mèdha-panyau angalai Abraham. Ka Abraham dènge angalai na lasi pamusu dènge dhèu aae se, toke Abraham segi si. Hèia mèdha-panyau nèti angalai na sèra, Abraham nèti aa'i hari. Ropa Abraham lèpa asa rai na, hèia Melkisedek kalua nèti kota Salem, ho la'e soru ne. Ka na hia Abraham berkat, peka na, “Hud'i laa Ama Lamatua dhu Dedha Risi Eele èèna, hia èu mènghi-nale.” Èle ka Abraham hia Melkisedek ca pala nèti canguru pala, nèti mèdha aa'i-aa'i dhu na parame nare hari sèra. Abraham pabagi hia ne, lula Melkisedek ne kètu agama nèti Ama Lamatua dhu Dedha Risi Eele.*

⁴ De pangee paie-iie Melkisedek ne! Abraham bagi hia ne ca pala nèti canguru pala, nèti mèdha aa'i-aa'i dhu be'a risi dhu na parame nare hari. De dhu lèke, nuka Melkisedek ne dhèu kapai.

* 7:1-3 Lii Lolo dhu Uru Tèka 14:17-20

⁵ Aa te ngaa lod'o sèra, Ama Lamatua ded'e mèka dhèu j'aj'i ama agama. Toke d'ai ku lod'o Lewi, ana-èpu èci nèti Abraham, heka Ama Lamatua ded'e ne dènge ana-èpu na, sèna ka j'aj'i ama agama hia mi ana-èpu Abraham aa'i-aa'i ra. Èle èèna ka, Ama Lamatua papuru atora Na dhu peka na, dhèu nèti suku Lewi dènge hak ho abhu ca pala nèti canguru pala nèti rui-j'aj'èra a'ari ra suku leo sèra ètu Isra'el.✧

⁶ Te ngaa Melkisedek ne, ana-èpu boe nèti Lewi. Masi ka sèmi èèna, te ngaa Abraham bagi hia ne ca pala nèti canguru pala, lula na pangee, na, Melkisedek ne dhèu kapai. Lod'o èèna Abraham dhu sèmi nare le lii pajaji nèti Ama Lamatua ho hia ne berkat. Masi ka sèmi èèna, te ngaa Melkisedek peka kahèi, na, “Hud'i laa Ama Lamatua dhu Dedha Risi Eele èèna, hia èu mènghi-nale.”

⁷ Ne'e ne ka j'aj'i mi tadha, na, Melkisedek ne, dhèu kapai. Lula dhèu dhu hia berkat tatu kapai risi nèti dhèu dhu sèmi nare berkat.

⁸ Ama agama aa'i-aa'i ra dènge hak abhu ca pala nèti canguru pala. Te ngaa, lula rèngu dhèu rai-haha biasa, nèbhu-nèbhu ra madhe kahèi. Kètu agama Melkisedek abhu kahèi ca pala nèti canguru pala. Te ngaa na mamuri taruu, lula Sasuri Mola-Mèci Lamatua peka boe na, nèngu madhe.

⁹⁻¹⁰ Lula Abraham bagi hia Melkisedek ca pala nèti canguru pala nèti mèdha na sèra, dhèu bisa pangee, na, Abraham tago nare kahèi ana-èpu na dhu rara iisi mèka. Dènge j'ara sèmi èèna, èdhi

---

✧ 7:5 Sensus 18:21

bisa pangee, na, nèngu b'ae mema le unu ana-èpu na Lewi, ca pala nèti canguru pala.*

Èdhi parluu kètu agama rupa hiu, lula kètu agama rupa dhui bisa boe saku eele sasala dhèu

¹¹ Lod'o ana-èpu Lewi sèra j'aj'i ama agama, Lamatua pili nare Harun, a'a Musa, ho j'aj'i kètu kapai risi agama dhu partama. Sasab'a nèti ama agama sèra, nuka soru-bara dhèu, sèna ka mamuri mola, pabe'a dènge Ama Lamatua. Masi ka rèngu mamuri madhutu atora agama aa'i-aa'i sèra, te ngaa kètu agama ca ropa dènge Harun, lake nare boe tao dhèu se mola-mèci. Nèti èèna ka, rèngu parluu kètu agama leo, dhu ca ropa dènge Melkisedek.

¹² Te ngaa ladhe kètu agama rupa hiu gati eele kètu agama rupa dhui, tatu atora dhui hud'i gati eele kahèi.

¹³ De te'a mèu le, kètu agama rupa hiu èèna, nuka Yesus. Te rara iisi Ne, nèti boe suku Lewi, te ngaa nèti suku leo. Madhutu atora Musa, kètu agama ca ropa dènge Harun, dhoka mai nèti suku Lewi di, bisa boe nèti suku leo.

¹⁴ Te ngaa dhèu aa'i-aa'i dhu re'a, na, Kètu èdhi, Yesus Kristus, j'aj'i nèti suku Yahuda. Madhutu atora Musa, abhu mèka dhu j'aj'i kètu agama nèti suku ne'e.

¹⁵ Te ngaa Ama Lamatua pake heka atora dhui, lula abhu le Yesus dhu j'aj'i kètu agama rupa hiu, nuka sèmi Melkisedek.

---

* **7:9-10** Dhèu Yahudi pangee, na, hini ana-èpu abhu le ètu d'ara ngi'u bèi-baki ra.

16 Te madhutu atora Musa, kètu agama rupa dhui hud'i mai ku nèti suku Lewi. Te ngaa Yesus mai boe nèti suku èèna. Masi ka sèmi èèna, te ngaa Ama Lamatua ded'e Ne, sèna ka j'aj'i kètu agama rupa hiu, lula Nèngu dènge koasa ho mamuri toke d'ai mia-mia, aa abhu boe dhu bisa palaho Ne.

17 Te Sasuri Lamatua suri, peka na,
 “Èu j'aj'i kètu agama ca ropa dènge Melkisedek,
 dhu uru èèna,
 te ngaa Èu j'aj'i kètu agama toke d'ai mia-
 mia.”✧

18 Sasoa na, atora dhui dènge boe koasa, sèna ka soru-bara dhèu rai-haha. Nèti èèna ka, Ama Lamatua pake heka atora dhui, dhu uru èèna Na pangèd'u mi Musa.

19 Te masi ka dhèu mamuri madhutu atora dhui sèra, te ngaa sasala ra era. Nèti èèna ka, limuri ne, Ama Lamatua bhoke le j'ara dhu be'a risi, ho èdhi bisa mamuri padame dènge Ne.

Yesus ne Kètu Agama dhu kapai risi nèti kètu agama rupa dhui sèra aa'i-aa'i

20-21 Uru èèna, lod'o Ama Lamatua ded'e ana-èpu Lewi ho j'aj'i ama agama, Lamatua pajaji boe, aa subha boe ngaa-ngaa dènge rèngu. Te ngaa lod'o Ama Lamatua ded'e Yesus j'aj'i kètu agama, Na pajaji, peka na,

“Ja'a ne, Lamatua!

Ja'a subha, Ja'a ub'a boe ngaa-ngaa dhu Ja'a pajaji le.

Ja'a ded'e Èu j'aj'i kètu agama,

✧ 7:17 Lii Sod'a Koa-Kio 110:4

sèna ka Èu pakako taruu sasab'a-la'a Mu."☆

²² Dènge lii pajaji sèmi èèna, Ama Lamatua pake Yesus j'aj'i mi tate'a hia èdhi, dhu peka na, Nèngu neo pa'èki lii pajaji dhu be'a risi dènge èdhi.

²³ Uru èèna, kètu agama rupa dhui gati taruu, lula ra madhe. Nèti èèna ka, hud'i abhu ku kètu agama ae-ae.

²⁴ Te ngaa Yesus, kètu agama rupa hiu dhu mamuri taa-taa, aa Na loe boe pakako sasab'a-la'a Na. Nèti èèna ka, parluu boe dhèu gati Ne.

²⁵ Nèti èèna ka, Yesus bisa hia mamuri mi dhèu aa'i-aa'i dhu neo mai re Nèngu asa madha Ama Lamatua. Nèngu bisa tao sèmi èèna, toke d'ai mia-mia la'e. Aa Nèngu j'aj'i dhèu d'ara, dhu loe boe manèngi Ama Lamatua ho soru-bara rèngu.

²⁶ Yesus kètu kapai risi agama dhu lalau-lalo'o èdhi. Te Nèngu ne, Dhèu mola-mèci dhu dènge boe sasala ngaa-ngaa. Nèngu ne, sama boe dènge dhèu rai-haha biasa, dhu re'a dhoka ad'u-ue sasala di. Te Ama Lamatua dhu nedhe Ne padedha-dedha, risi nèti aa'i-aa'i dhu ètu sorga dènge rai-haha.

²⁷ Nèti èèna ka, Yesus be'a risi nèti kètu agama rupa dhui aa'i-aa'i ra. Uru sèra, rèngu bèli-bèli hud'i roro badha tao korban, sèna ka Ama Lamatua saku eele sasala-sasigo rèngu unu ra. Èle ku, heka ra tao korban hia dhèu biasa kèna. Te ngaa Yesus parluu boe tao korban pahari-pahari sèmi èèna, lula Na saraka ngi'u Na ca tèka èèna ka di, sèna ka j'aj'i korban. Ne'e ne d'ai aa'i

☆ **7:20-21** Lii Sod'a Koa-Kio 110:4

kèna, ho Lamatua saku eele sasala-sasigo dhèu aa'i-aa'i ra.✠

²⁸ Madhutu atora Musa, rèngu ded'e dhèu rai-haha biasa ho j'aj'i kètu kapai risi agama. Te ngaa sasala ra era. Nèti èèna ka, Ama Lamatua tao lii pajaji hiu, peka na, Nèngu ded'e Ana Na j'aj'i kètu kapai risi agama. Te Ana Na, madhutu taruu dad'èi Na.

8

Ama Lamatua pake Kristus sèna ka pa'èki lii pajaji hiu dhu be'a risi nèti lii pajaji dhui

¹ De lii padhai ja'a dhu kab'ua, sèmi ne'e ka: limuri ne, èdhi dènge le kètu kapai risi agama dhu be'a risi nèti uru sèra. Nèngu ne'e, nuka Yesus. Nèngu dhu madhèdi nèd'u paredha ètu sorga, ètu baboa g'ana Ama Lamatua dhu Dedha Risi Eele.✠

² Aa Na pakako sasab'a Na ètu era sabaj'a dhu asli ètu sorga. Era ne'e ne, pa'ue-ai Ama Lamatua mesa Na, nèti boe dhèu rai-haha.

³ Kètu kapai risi agama tema nèti mèdha persembahan dènge korban hia Ama Lamatua. Nèti èèna ka, Yesus hud'i nèti korban kahèi.

⁴ Te ngaa Yesus pakako boe sasab'a Na ètu rai-haha. Lula ètu rai-haha ne, abhu le ama agama dhu hia mèdha persembahan dènge korban asa Ama Lamatua madhutu atora Musa.

⁵ Ra pakako sasab'a ra ètu d'ara Paleo Manèngi-Mangaj'i, dhu ca ropa dènge era sabaj'a dhu asli ètu sorga. Te lod'o Musa neo tao

---

✠ **7:27** Atora nèti Ama-ama Agama 9:7 ✠ **8:1** Lii Sod'a Koa-Kio 110:1

Paleo ne, Ama Lamatua pasanèd'e ne, peka na,
 “Sanèd'e paie-iie! Èu hud'i tao ku palèke mola-
 mola dènge rupa dhu Ja'a pad'elo dènge èu ètu
 kolo ledhe nèi!”[☆]

⁶ Te ngaa sasab'a Yesus ne, kapai risi nèti ama
 agama rupa dhu aa'i-aa'i ra. Te limuri ne, Ama
 Lamatua pa'èki le lii pajaji dhu be'a risi, lula Na
 pake Yesus j'aj'i kaletè kahèi, sèna ka dhèu rai-
 haha bisa padame dènge Ama Lamatua.

⁷ Uru èèna, Na pa'èki lii pajaji dènge Musa,
 ropa Na papuru atora sèra. Masi ka sèmi èèna,
 te ngaa dhèu rai-haha bisa boe mamuri mola-
 mèci madhutu atora ne. Nèti èèna ka, rèngu
 bisa boe pabe'a dènge Ama Lamatua. Nèti èèna
 ka, limuri ne, parluu abhu lii pajaji dhu be'a risi
 hari.

⁸ Te lod'o uru sèra, Ama Lamatua dhu kai le
 dhèu unu Na, lula rèngu sisu pahari-pahari atora
 Na. Ropa Na taha nare heka d'ara, hèia Na nasa,
 ka peka, aku Nèngu na,
 “Nanene paie-iie, te Ja'a ne Lamatua!
 Tatu Ja'a neo pa'èki hari lii pajaji hui
 dènge dhèu Isra'el sèra,
 aa dènge suku Yahuda.

⁹ Lii pajaji dhu Ja'a neo pa'èki dènge rèngu èèna,
 sama boe dènge lii pajaji uru èèna
 dhu hia mi bèi-baki ra.
 Te uru èèna, Ja'a kadhèi kacui-aa'i ra,
 ho lere si kalua nèti rai Masir.
 Te ngaa rèngu tao boe
 madhutu ngaa dhu ra pajaji dènge Ja'a.
 Nèti èèna ka, Ja'a pusi-pahae heka si.

[☆] 8:5 Kalua nèti Masir 25:40

- 10 Lii pajaji dhu èèna na Ja'a pa'èki dènge suku
 Isra'el,
 isi na sèmi ne'e ka:
 Pe Ja'a tao atora Ja'a ètu d'ara ngangee ra.
 Pe Ja'a suri paredha Ja'a, ètu d'ara rèngu.
 Hèia Ja'a j'aj'i Lamatua ra,
 aa rèngu j'aj'i dhèu unu Ja'a.
- 11 Bèli-camèd'a rèngu parluu heka aj'a-nori an-
 galai ra,
 dènge a'ari ra, peka na,
 'Miu hud'i tadhe ku Lamatua!'
 te rèngu aa'i-aa'i ra tadhe mèu Ja'a,
 mulai nèti ana iiki-iiki toke d'ai kapai
 aae.
- 12 Lula Ja'a neo pad'elo rasa kasia Ja'a mi rèngu,
 nèti èèna ka Ja'a pabhèlu eele sasala-sasigo
 ra aa'i-aa'i."✧
- 13 Lod'o Lamatua padhai lii nare, Na neo pa'èki
 lii pajaji hiu dènge ra, sasoa na, lii pajaji dhui
 pake heka. Nèbhu heka, na ele.

9

*Yesus j'aj'i korban dhu be'a risi nèti korban
 dhu dhui sèra*

¹ Ja'a neo pasanèd'e miu sèmi ne'e: lod'o Ama
 Lamatua pa'èki hiu-hiu lii pajaji dènge bèi-baki
 èdhi, Nèngu papuru atora kahèi, sèna ka ra tao
 era manèngi-mangaj'i, ho ra bisa pahaha iisi mi
 Nèngu madhutu dad'èi atora sèra.

² Ètu era manèngi-mangaj'i ne, abhu madha
 èmu dènge paleo aae cue. Ètu d'ara kama re
 madha nèti paleo ne, abhu era tatèka labhu

✧ 8:12 Yermia 31:31-34

dènge mei èci dhu ama agama tèke roti dhu rèngu neo hia Ama Lamatua. Kama re madha ne, ra peka na, *Kama Mola-Mèci Ama Lamatua*.✧

³ Abhu kahèi bèla bhabhiri kapai ca bèla dhu pa'abhe kama leo èci, dhu ra peka na, *Kama Luri Mola-Mèci Ama Lamatua*.✧

⁴ Re madha bèla bhabhiri ne, abhu mei hualaa cue, era tunu raa aj'u hèn mènghi hia Ama Lamatua. Aa ètu d'ara Kama Luri Mola-Mèci èèna, abhu boaraka hualaa èci, dhu ra peka na, *Boaraka Pajaji*. Ètu d'ara boaraka ne, rèngu tao mèdha uuru sèra, sèna ka pasanèd'e dhèu lulanèti j'ara lii pajaji Ama Lamatua dhu Na pa'èki dènge rèngu. Ètu era ne'e, abhu kahèi toples hualaa cue dhu isi roti *manna*. Roti ne'e ka dhu uru èèna Ama Lamatua papuru mai nèti dedhaliru hia mi bèi-baki èdhi, lod'o rèngu manganga ètu d'ara pad'a sod'a. Ètu d'ara boaraka ne, abhu kahèi tatea unu Harun, dhu uru èèna sub'u dadana hiu. Abhu kahèi hadhu kabelu, dhu uru èèna Ama Lamatua pake ho dule atora Na dhu pangèd'u mi Musa.✧

⁵ Ètu katanga boaraka ne, abhu dhu dule rupa dua ana dhèu dhu saraga titu kèna. Ana dhèu se, rupa ra nuka sèmi ana pajuu nèti sorga dhu dènge èla, dhu titu baa èla, ho bhiri boaraka ne, lula era ne j'aj'i mi tadha, ho pad'elo rasa kasia Ama Lamatua mi dhèu rai-haha. Te ngaa limuri ne, ja'a pamadhera heka lii lole nèti mèdha-

---

✧ **9:2** Kalua nèti Masir 26:1-30, 25:23-40 ✧ **9:3** Kalua nèti Masir 26:31-33 ✧ **9:4** Kalua nèti Masir 30:1-6, 25:10-16, 16:33, Sensus 17:8-10, Kalua nèti Masir 25:16, Lole Hari J'ara-j'ara Mamuri 10:3-5

panyau se.*

⁶ Rèngu pangèci mèdha-panyau ètu d'ara Paleo Manèngi-Mangaj'i Ama Lamatua mema sèmi èèna ka. Bèli-bèli, ama agama sèra maso-kalua kama re madha ne, sèna ka ra pakako sasab'a ra ètu èèna.✧

⁷ Te ngaa dhodhoka kètu kapai risi agama Yahudi di, dhu bisa maso la'e asa d'ara Kama Luri Mola-Mèci èèna. Aa nèngu maso leli boe, te ngaa maso sa d'ara dhoka ca tèu ca tèka. Aa ladhe na maso, nèngu hud'i nèti dènge raa badha korban, ho pici asa katanga Boaraka Pajaji ne. Sasoa nèti raa ne, sèna ka Ama Lamatua saku eele sasala-sasigo nèti kètu agama dènge dhèu-dhèu unu na aa'i-aa'i, masi ka sasala dhu rèngu ad'u-ue dènge boe d'ara mase'a.✧

⁸ Ama Lamatua pake le Roh Mola-Mèci Na, sèna ka hia èdhi te'a, na, ladhe bèla bhabhiri abhu era ètu j'ara maso asa d'ara Kama Luri Mola-Mèci èèna, sasoa na, dhèu rai-haha bisa mèka maso asa madha Ama Lamatua, ladhe pake atora dhui era.

⁹ Se'e se j'aj'i mi conto dhu Roh Lamatua pake, sèna ka aj'a-nori èdhi dhu mamuri limuri ne. Uru èèna, bèi-baki èdhi rèti mèdha persembahan dènge badha korban rèngu asa ama agama, sèna ka Ama Lamatua saku eele sasala ra. Masi ka rèti korban ae-ae sèmi èèna, te ngaa korban

---

* **9:5** Sasuri lii Yunani peka na, ana pajuu nèti sorga dhu dènge èla, ètu ne'e, ngara na 'kerubim'. Ana pajuu nèti sorga biasa, ra pangare na, 'angelos'. Rèngu se, dènge boe èla. Ladhe ètu *Lii Lolo dhu Uru Tèka* 3:24, dènge *Kalua nèti Masir* 25:18-22. ✧ **9:6** Sensus 18:2-6 ✧ **9:7** Aora nèti Ama-ama Agama 16:2-34

sèra bisa boe pamèu d'ara ra, aa bisa boe pa'ele rasa sala ètu d'ara rèngu.

¹⁰ De, ngaa dhu rèngu tao sèra, dhoka madhutu atora agama di. Abhu atora dhu paredha, peka na, rèngu bisa boe ra'a ne'e, aa bisa boe rinu èèna. Abhu atora dhu leo peka na, rèngu hud'i pamèu ku ngi'u ra dènge mèdha dhu ra pake madhutu dad'èi atora. Aa te ngaa, madhutu iia-iia na, atora aa'i-aa'i sèra, ator dhoka ngi'u re li'u di, te ngaa ator boe d'ara dhèu. Masi ka sèmi èèna, te ngaa atora sèra hud'i pakako taruu, toke Ama Lamatua gati dènge atora dhu hiu.

¹¹ Te ngaa limuri ne abhu le Dhèu dhu uru èèna Ama Lamatua padhadha tèke, nuka Kristus. Na mai le sèna ka j'aj'i kètu agama kapai risi èdhi, aa Na tao le j'ara dhu be'a hia èdhi.† Na pakako sasab'a-la'a Na, sama sèmi kètu agama rupa dhui, te ngaa Na sab'a ètu era sabaj'a dhu be'a risi eele. Era manèngi-mangaj'i Na, ètu boe rai-haha ne, te j'aj'i boe nèti pa'ue-ai dhèu rai-haha.

¹² Kristus maso asa d'ara Kama Luri Mola-Mèci èèna kahèi, ho paraga dènge Ama Lamatua, sama sèmi dhu kètu kapai risi agama dhu rupa dhui se tao ca tèu ca tèka. Aa lod'o Na maso la'e, Na nèti raa hia Ama Lamatua kahèi. Te ngaa raa ne leko-leo. Te Kristus nèti boe raa badha korban. Dhu nèti, nuka raa Nèngu unu Na, lula Nèngu madhe le j'aj'i korban hia èdhi. Te ngaa Kristus maso, nèti raa Na dhoka ca tèka

---

† **9:11** Sasuri lii Yunani dhu be'a risi, suri na, “Na tao *le* j'ara dhu be'a hia èdhi.” Te ngaa abhu sasuri cahag'e hari dhu suri na, “Na *neo* tao j'ara dhu be'a hia èdhi.”

di, sèna ka patabuli eele èdhi nèti koasa sasala-sasigo èdhi toke d'ai mia-mia la'e.

¹³ De raa Kristus èèna, mema kab'ua risi nèti raa badha. Te madhutu atora Musa, dhèu dhu tao sala sèra, kaj'alu, ka nia boe maso ho manèngi-mangaj'i mi Ama Lamatua. Rèngu hud'i lasi ku asa kètu agama ho tao korban, sèna ka raa korban se pamèu hari rèngu. Nèti korban sèra, ae ka dhu pake raa kahib'i dènge raa sapi. Abhu kahèi atora èci, dhu peka na, ladhe dhèu goi lèke dhèu madhe, nèngu kaj'alu ètu madha Lamatua. Ladhe na neo hari j'aj'i mola-mèci, kètu agama hud'i nare ku ahu sisa nèti sapi èni dhu ra tunu. Èle, na nèti ahu èèna, ho la'e ceb'e asa dhèu dhu kaj'alu èèna, ho sèna ka na mola-mèci hari.*

¹⁴ De ladhe raa badha bisa tao dhèu j'aj'i mola-mèci, risi-risi hari dènge raa Kristus! Te raa Kristus èèna ka dhu patalale èdhi nèti koasa sasala-sasigo, aa pamèu d'ara èdhi kahèi. Te sasala èdhi ka dhu cèri eele èdhi nèti Ama Lamatua. Lod'o Yesus Kristus madhe sèmi èèna, Roh Ama Lamatua dhu mamuri taa-taa, soru-bara Ne, sèna ka Na soro iisi Na asa Lamatua, nuka sèmi badha korban dhu dènge boe tadha karehe ciki sa hèi ètu ngi'u na. De limuri ne èdhi bisa le pahaha iisi dènge d'ara kateme mi Ama Lamatua dhu mamuri dènge boe too-lane.

¹⁵ Lula raa Kristus dhu kab'ua risi eele èèna, ka Ama Lamatua pake Ne, ho ator lii pajaji hiu hia mi dhèu aa'i-aa'i dhu Ama Lamatua paroa nare si, j'aj'i dhèu unu Na. Te lod'o Kristus madhe

---

* **9:13** Atora nèti Ama-ama Agama 16:15-16, Sensus 19:9,17-19

ho hia mamuri mi dhèu, Nèngu sui nare kahèi bèi-baki èdhi nèti sasala dhu ra ad'u-ue uru-uru sèra, lod'o Ama Lamatua pa'èki lii pajaji dhui dènge ra. Nèti èèna ka, rèngu bisa mamuri taa-taa dènge Ama Lamatua kahèi.

¹⁶ Ja'a pakasame dènge dhèu abhu pusaka, nuka sèmi ca dhèu ama dhu tao sasuri pajaji, ho hia ana na pusaka. Te ngaa ladhe ama na madhe, heka ana èèna abhu pusaka sèra.

¹⁷ Te ladhe ama na dhae madhe mèka, ana na bisa mèka abhu pusaka dhu ama na padhadha ètu d'ara sasuri pajaji èèna.

¹⁸ Èci èèna ka dènge lii pajaji Ama Lamatua dhu partama, dhu Na pa'èki dènge bèi-baki èdhi sèra. Ladhe abhu dhu madhe uuru, heka rèngu abhu ngaa dhu Lamatua jaji. Nèti èèna ka, korban rèngu pake raa badha ho j'aj'i mi tadha, peka na, abhu dhu madhe le.

¹⁹ Uru èèna, Musa oru nare bèi-baki èdhi, ka na peka aa'i paredha dhu abhu ètu d'ara atora dhu Lamatua papuru mai. Èle èèna ka, Musa roro sapi dènge kahib'i sèna ka nare raa, ka na pab'ali dènge èi. Musa nare dhari mea kahèi, ka na pa'èki dènge pèri-pèri ana aaj'u dhu rèu lutu. Hèia na cèb'u asa d'ara raa èèna, ka pici mi Sasuri Lamatua, aa mi dhèu unu na aa'i-aa'i si.‡

²⁰ Lod'o Musa pici raa ne, na padhai lii kahèi, peka na, "Raa ne'e ne j'aj'i mi tadha, dhu peka na, Ama Lamatua dhu pa'èki lii pajaji dènge

---

‡ **9:19** Alkitab lii Yunani, peka na, rèu ne, ngara na ὕσσωπος (*hussopos*). Baca ètu d'ara *Kamus Pengantar Alkitab* sasuri nèti 'hisop'.

miu. Ladhe miu madhutu aa'i paredha Na, bèli-camèd'a Nèngu hia aa'i dhu Na pajaji le sèra."✧

²¹ Musa pici raa asa Paleo Manèngi-Mangaj'i kahèi, dènge asa mèdha aa'i-aa'i ètu sèra, dhu ra pake ho pahaha iisi mi Ama Lamatua.✧

²² Te madhutu atora Lamatua, aa'i-aa'i dhu kaj'alu hud'i pamèu ku pake raa. Nèti èèna ka, ladhe dhèu rai-haha neo j'aj'i mola-mèci nèti sasala ra, hud'i dènge ku raa korban.✧

²³ Ngaa dhu ja'a lole nèti j'ara bèi-baki èdhi dènge Paleo Manèngi-Mangaj'i, se'e se dhoka conto di, sèna ka èdhi bisa te'a mèu, era manèngi-mangaj'i Ama Lamatua dhu asli ètu sorga. Te ladhe kètu agama rupa dhui neo lasi asa d'ara Paleo èèna ho manèngi-mangaj'i mi Ama Lamatua, rèngu hud'i pamèu aa'i-aa'i ku pake raa badha korban. Era manèngi-mangaj'i Ama Lamatua ètu sorga kahèi hud'i mèu taruu-taruu. Te ngaa hud'i pake ku raa korban dhu kab'ua risi eele nèti raa badha.

²⁴ Kama Luri Mola-Mèci dhu Kristus maso èèna, ètu boe d'ara Paleo Manèngi-Mangaj'i dhu dhèu rai-haha tao. Te Paleo dhu ètu rai-haha èèna, dhoka conto di nèti dhu asli. Te ngaa Kristus la'e unu Na asa sorga ho sarii èdhi ètu madha Ama Lamatua.

²⁵ Uru èèna, kètu kapai risi agama hud'i maso ku la'e asa d'ara Kama Luri Mola-Mèci èèna ca tèu ca tèka, aa nèti dènge raa badha hia Ama Lamatua. Te ngaa Kristus aad'o sèmi èèna. Te Nèngu parluu maso dhoka ca tèka di, nèti dènge

---

✧ **9:20** Kalua nèti Masir 24:6-8 ✧ **9:21** Atora nèti Ama-ama Agama 8:15 ✧ **9:22** Atora nèti Ama-ama Agama 17:11

raa Nèngu unu Na.

²⁶ Te ladhe tèu mai-tèu mai, hud'i Na maso sama sèmi kètu agama dhu uru sèra, sasoa na, Nèngu hud'i madhe ku pahari-pahari karèi nèti j'aj'aj'i rai-haha toke deo ne'e, sèna ka saku eele aa'i sasala nèti dhèu èci-èci. Te ngaa Na tao boe sèmi èèna. Te ropa d'ai lod'o na, Nèngu madhe j'aj'i korban dhoka ca tèka èèna di, ho core eele aa'i sasala dhu dhèu ad'u-ue.

²⁷ Dhu lèke ka, dhèu rai-haha madhe dhoka ca tèka di. Èle èèna, nèngu hud'i la'e asa madha Ama Lamatua ho Ama Lamatua parisa ne.

²⁸ Sèmi èèna kahèi Kristus. Nèngu madhe, aa saraka ngi'u Na ho j'aj'i korban ca tèka èèna ka. Aa bèli-camèd'a Na lèpa hari mai. Te ngaa Na mai uri heka sasala dhèu, lula Na tao pa'èle aa'i le sasab'a èèna. Te ngaa dhu Na uri, nuka pala mamuri hia mi dhèu aa'i-aa'i dhu sanao-maena mi Nèngu.✧

10

Kristus madhe dhoka ca tèka di, sèna ka dhèu bisa mamuri pabe'a taruu dènge Ama Lamatua

¹ Ladhe tare'a-re'a dhèu neo re'a mèu dad'èi Ama Lamatua, atora dhu Na pangèd'u asa bèi-baki èdhi sèra, dhae led'a iia mèka. Te aa'i-aa'i se nuka sèmi sanabhu nèti j'ara-j'ara hua iia dhu Lamatua neo hia èdhi. De masi ka dhèu madhutu aa'i atora, aa rèti dènge badha korban taruu-taruu, te ngaa bisa boe saku pamèu sasala rèngu.

✧ 9:28 Yesaya 53:12

² Te ladhe atora ne bisa tao eele sasala dhèu, na, rèngu rèti heka badha korban, lula rèngu rasa heka sala. Te ngaa sèmi boe èèna.

³ Te tèu mai-tèu mai rèngu manèngi pahari-pahari ho Ama Lamatua saku eele sasala ra,

⁴ lula, tatu boe raa badha dènge koasa, sèna ka saku eele sasala dhèu toke d'ai mia-mia.

⁵⁻⁶ Nèti èèna ka, Kristus peka sèmi ne'e, lod'o Na mai asa rai-haha ne, aku Nèngu na,

“Ama Lamatua!

Ama d'èi boe badha korban dènge mèdha persembahan dhu rèngu rèti.

Rèngu roro pamadhe badha ae-ae,

sèna ka j'aj'i korban.

Ka rèngu tunu badha sèra,

ho manèngi abho.

Masi ka sèmi èèna, te ngaa d'ara Ama karej'e boe.

Nèti èèna ka, Ama pua Ja'a mai asa rai-haha ne,

sèna ka j'aj'i dhèu rai-haha sama sèmi rèngu.”

⁷ Hèia Kristus tuhu hari lii, aku Nèngu na,

“Ama! Ja'a ka ne'e le!

Ja'a mai sèna ka tao madhutu dad'èi Ama, nuka sèmi dhèu rèti lii padhai Ama dhu suri mema lula-nèti Ja'a.”[☆]

⁸ De dhu Kristus peka partama, nuka:

“Ama Lamatua karej'e boe dènge badha korban, aa mèdha persembahan dhu rèngu rèti.

Rèngu roro pamadhe badha ae-ae,

sèna ka j'aj'i korban.

[☆] **10:7** Lii Sod'a Koa-Kio 40:7-9

Hèia ra tunu badha sèra,
ho manèngi abho.

Te ngaa masi ka sèmi èèna, d'ara Lamatua
karej'e boe.”

De masi ka rèngu tao madhutu le pamèci
dènge atora Musa, te ngaa d'ara Ama Lamatua
karej'e boe ciki sa.

⁹ Lod'o Kristus padhai lii, peka na,
“Ja'a mai, sèna ka tao madhutu dad'èi Lamatua.”

Sasoa na, Kristus mai sèna ka tao eele j'ara
dhui, ho gati dènge j'ara hui.

¹⁰ Te dad'èi Lamatua ka, Yesus Kristus j'aj'i
korban ho madhe dhoka ca tèka di hia èdhi dhèu
rai-haha. Dènge j'ara ne'e, Na pamèu èdhi toke
d'ai mia-mia.

¹¹ Bèli-bèli kètu agama rupa dhui pakako taruu
sasab'a ra, aa roro pamadhe badha korban. Aa
te ngaa korban se, dènge boe koasa sèna ka saku
eele sasala dhèu.✧

¹² Te ngaa Kètu Kapai Risi Agama èdhi, nuka
Kristus, saraka ngi'u Na ho madhe sèna ka j'aj'i
korban hia èdhi. Nèngu j'aj'i korban dhoka ca
tèka èèna di. Dènge tao sèmi èèna, Na bhoke
j'ara sèna ka saku eele sasala èdhi dhèu rai-
haha aa'i-aa'i ti. Èle èèna, heka Nèngu la'e
madhèdi ètu baboa g'ana Ama Lamatua, ètu era
dhu kab'ua risi eele.

¹³ Ètu era nèi, Na mate toke Ama Lamatua tao
musu Na sèra mai pahaha iisi mi Nèngu.✧

¹⁴ Korban Nèngu dhu ca tèka èèna, pama'ète
eele koasa sasala-sasigo nèti dhèu dhu Kristus
pamèu si.

✧ **10:11** Kalua nèti Masir 29:38 ✧ **10:13** Lii Sod'a Koa-Kio 110:1

15 Roh Ama Lamatua dhu Mola-Mèci peka j'ara dhu sèmi èèna kahèi hia mi èdhi. Te Na padhai lii nèdhi, peka na,

16 “Lamatua miu peka sèmi ne'e:

Ja'a pa'èki lii pajaji hiu dènge dhèu unu Ja'a, Ja'a tao atora Ja'a ètu d'ara ngangee ra, dènge suri paredha Ja'a ètu d'ara ra.”✧

17 Hèia Na peka hari, na,

“Èèna na Ja'a sanèd'e heka sasala ra.

Aa Ja'a pabhèlu eele tatao rèngu dhu karehe, lod'o rèngu sisu atora Ja'a.”✧

18 Sasoa na, ladhe Ama Lamatua saku eele le sasala dhèu, èèna na rèngu parluu heka rèti badha korban, sèna ka pamaho d'ara Lamatua.

Èdhi madha'u iia ka lati asa katanga madha Ama Lamatua

19 De sèmi ne'e a'ari aa'i-aa'i! Yesus pasuti le raa Na, sèna ka cuhi d'ara Ama Lamatua. Nèti èèna ka, limuri ne èdhi madha'u ia ka lati asa katanga madha Na ètu Era Na dhu Mola-Mèci ètu sorga.

20 Pangee ku Kama Luri Mola-Mèci dhu dhuì èèna. Ètu era èèna, abhu bèla bhiri ca bèla dhu bhèla aae, dhu pa'abhe sèna ka dhèu baku lasi asa katanga madha Ama Lamatua. Te ngaa dènge mamadhe Yesus èèna, Na bhoke j'ara hiu, ho dhèu bisa padhai lii patoo madha dènge Ama Lamatua.

21 Risi-risi hari, Yesus j'aj'i kètu agama dhu kapai risi, dhu uri dènge lalau-lalo'o isi èmu Ama Lamatua.

²² De limuri ne èdhi dènge hak. Nèti èèna ka, mai ti maso ho padhai lii patoo madha dènge Ama Lamatua. Te ngaa èdhi hud'i parcaya Ne tare'a-re'a dènge d'ara mola. Te mamadhe Yesus ka dhu pamèu le d'ara èdhi, toke èdhi pangee heka j'ara-j'ara bhelu-katub'a. Aa èdhi hud'i mamuri mola, nuka sèmi ama agama rupa dhui sèra, hud'i diu ku èi, heka maso lasi pakako sasab'a Lamatua.✧

²³ Mai ho èdhi kèpe pa'èra-èra kahèi, aa'i-aa'i dhu èdhi mangaku le lula-nèti Ama Lamatua. Aa èdhi hud'i sanao-maena mi Nèngu kahèi, aa pangee ia ka dhu leo, te tatu Na tao madhutu lii pajaji Na.

²⁴ De mai èdhi patangi-tenge j'ara ho pamako a'ari èdhi dhèu parcaya sèra, sèna ka èdhi aa'i-aa'i ti pad'elo sasue ae-ae, aa dènge tao rupa-rupa j'ara dhu be'a.

²⁵ Te ja'a tadèngi le, abhu dhèu cahag'e dhu ro'o heka pakaboko dènge a'ari ra dhèu parcaya. Te ngaa mage miu sèmi èèna! Te miu hud'i pa'asu-pareo ku, ho pa'èra d'ara èci dènge èci. Risi-risi, lula lod'o mamai hari Lamatua dètu le. Pasanèd'e si sèmi èèna!

²⁶ A'ari pasue! Èdhi te'a le toke lutu-sela, j'ara-j'ara Yesus Kristus dhu mola. Te ngaa ladhe èdhi soro kabodho mi Yesus, aa ad'u-ue taruu sasala, sasoa na, abhu heka korban leo dhu bisa saku eele sasala èdhi.

²⁷ Èdhi dhoka mate dènge d'ara madha'u, lula Ama Lamatua mai huku èdhi. Te ai naraka heo

---

✧ **10:22** Aora nèti Ama-ama Agama 8:30, 16:4, Yeskial 36:25

robhe-robhe le, ho pakèpu dhèu aa'i-aa'i dhu lab'a Lamatua.✠

²⁸ Uru èèna, ladhe abhu ca dhèu dhu tule eele atora Musa, aa abhu dua do tèlu dhèu dhu j'aj'i sakasii, na, dhèu èèna hud'i abhu huku madhe, hia boe ne abho.✠

²⁹ Te ngaa limuri ne, ladhe abhu dhèu dhu pahahe Ana Ama Lamatua, èèna sama sèmi nèngu pakab'ua boe raa Yesus dhu Na pasuti sèna ka pamèu dhèu èèna. Aa no'o boe pane'a dènge lii pajaji dhu Ama Lamatua pa'èki dènge nèngu pake raa èèna ka. Aa nèngu tao Roh Ama Lamatua nasa kahèi. Te Roh èèna ka dhu pad'elo le d'ara hua iia Na mi nèngu. Pangee ku laa! Te dhèu sèmi ne'e ne, tatu pasae nare hahuku dhu bia risi nèti dhèu dhu tule eele atora Musa.✠

³⁰ Ama Lamatua peka nèdhi le, na.

“Ja'a dènge hak ho b'ala bhelu-katub'a dhèu.

Aa tatu Ja'a hud'i tao ku madhutu sèmi èèna.”

Aa dhu suri kahèi, na,
“Lamatua ne, Ama.

Bèli-camèd'a Na huku dhèu unu Na.”✠

³¹ Sanèd'e te Ama Lamatua mamuri taa-taa! Dhèu tatu madha'u titu kèna, ladhe Lamatua kèpe nare si!

³² Miu hud'i sanèd'e ku lod'o miu mulai me'a j'ara-j'ara Kristus, ka ngangee miu mulai mèu. Te lod'o èèna, masi ka miu dhoka muri ètu d'ara sasusa dènge j'aj'èra ae-ae, te ngaa miu taha dènge percaya taruu Kristus.

✠ **10:27** Yesaya 26:11 ✠ **10:28** Lole Hari J'ara-j'ara Mamuri 17:6, 19:15 ✠ **10:29** Kalua nèti Masir 24:8 ✠ **10:30** Lole Hari J'ara-j'ara Mamuri 32:35,36

33 Abhu dhu pamakae dènge pahahe miu ètu madha dhèu ae. Abhu kahèi dhu ra tao sèmi èèna mi angalai miu, dhèu parcaya sèra.

34 Miu rasa kasia aa pad'elo d'ara be'a mi dhèu dhu ra pamaso si asa d'ara bèdho. Ladhe dhèu mana'u rèti mèdha-panyau miu, miu mau-mau sène, lula miu me'a, na, bèli-camèd'a miu abhu dhu be'a risi, dhu dhèu bisa heka mana'u rare.

35 Nèti èèna ka, miu hud'i kèpe pa'èra-èra lalèka miu. Te èèna na Lamatua b'ala hia miu, ae-ae.

36 De taha taruu! Te ladhe miu tao madhutu aa'i dad'èi Lamatua, èèna na miu abhu aa'i dhu Na jaji le hia miu.

37 Dhèu rèti lii padhai Lamatua suri le lula-nèti Dhèu dhu neo mai, peka na,

“Baku paroe d'ara, te nèbhu boe, Dhèu dhu neo mai èèna, cèu, aa Na pamate heka.

38 Dhèu dhu d'ara mola,
èèna na nèngu abhu mamuri,
lula na parcaya Ja'a.

Te ngaa ladhe abhu dhèu dhu pakaj'èu nèti Ja'a, d'ara Ja'a karej'e boe.”✧

39 Te ngaa èdhi, dhèu dhu pakaj'èu boe nèti Ama Lamatua. Te dhèu dhu pakaj'èu nèti Lamatua, bèli-camèd'a cèri eele nèti Nèngu. Te ngaa èdhi dhèu dhu parcaya Ama Lamatua. Ka Nèngu patabuli èdhi nèti koasa sasala-sasigo èdhi, ho mamuri taruu dènge Ne.

✧ **10:38** Habakuk 2:3-4

11

Èdhi hud'i parcaya taruu Ama Lamatua, sama sèmi dhèu uru-uru sèra

¹ Ladhe èdhi parcaya Ama Lamatua, sasoa na, èdhi lèka tare'a-re'a Nèngu taruu. Te ladhe Na moa le hia èdhi j'ara èci, èdhi te'a, na, tatu Na tao madhutu lii pajaji Nèngu èèna. Masi ka èdhi abhu mèka ngaa-ngaa, èdhi parcaya Ne taruu.

² Abhu bèi-baki èdhi dhu parcaya sèmi èèna kahèi. Nèti èèna ka, Ama Lamatua sèmi nare si dènge be'a.

³ Rai-haha dènge liru dhu èdhi ladhe tèdhi ne, èdhi te'a, na, Ama Lamatua ka paj'aj'i aa'i mèu-mèu. Te ngaa Na tao boe nèti mèdha dhu j'aj'i le, dhu dhèu bisa rèdhi. Aa'i-aa'i dhu j'aj'i se, j'aj'i nèti lii padhai Na di.✧

Habel

⁴ Habel parcaya Ama Lamatua. Nèti èèna ka, nèngu nèti mèdha persembahan dhu be'a risi nèti a'a na Kaen. Ama Lamatua sèmi nare Habel dènge mèdha persembahan na, lula d'ara na mola. De masi ka na madhe nèbhu le, te ngaa èdhi bisa tare conto nèti nèngu, lula lalèka na.✧

Henok

⁵ Henok parcaya Ama Lamatua kahèi. Nèti èèna ka, Ama Lamatua nedhe nèti ne asa sorga, sèna ka baku madhe. Dhèu patangi-tenge ne, te ngaa rage boe, lula Lamatua dhu paca'e le. Lamatua sèmi nare ne dènge be'a, te Lamatua

---

✧ **11:3** Lii Lolo dhu Uru Tèka 1:1, Lii Sod'a Koa-Kio 33:6, 9, Yohanis 1:3 ✧ **11:4** Lii Lolo dhu Uru Tèka 4:3-10

dhu peka, na, “Henok ne, dhèu dhu pakarej'e d'ara Ja'a.”✠

⁶ De sèmi ne'e a'ari! Dhu lèke ka, Ama Lamatua sèmi nare boe dhèu dhu parcaya boe Nèngu. Te dhèu dhu neo la'e asa madha Ama Lamatua hud'i parcaya, peka na, Lamatua dhu mema-mema. Aa nèngu hud'i parcaya kahèi, peka na, Lamatua soru nare dhèu dhu patangi-tenge Ne.

Noh

⁷ Noh parcaya Ama Lamatua kahèi. Nèti èèna ka, Noh parcaya Lamatua ropa Lamatua peka mema dènge ne, “Noh! Sanèd'e, ee! Èèna na Ja'a palaho eele rai-haha ne, pake èi aae lala dhu dhèu rai-haha ne rèdhi mèka ca tèka sa.” Masi ka Noh paraga nèdhi mèka sèmi èèna, te ngaa nèngu nanene ka tao madhutu lii Lamatua, hèia na tao kapa, sèna ka nèngu dènge isi èmu na abhu sod'a. Lula lalèka na, ka Lamatua cap ne dhèu d'ara mola. Te ngaa dhèu aa'i-aa'i dhu lèka boe sèra, Lamatua hia si hahuku dhu bia.✠

Abraham tèke eele rai èta-èsu na

⁸ Abraham parcaya Ama Lamatua kahèi. Nèti èèna ka, Ama Lamatua paroa ne, peka na, “Abraham! Kalua nèti rai èta-èsu èu ne, ho lamu asa era dhu pe Ja'a pad'elo dènge mu. Te rai èèna, bèli-camèd'a j'aj'i mi pusaka ana-èpu èu.” Tadèngi nare sèmi èèna, Abraham tao madhutu, masi ka nèngu ne'a boe la'e asa era mia.✠

✠ **11:5** Lii Lolo dhu Uru Tèka 5:21-24 ✠ **11:7** Lii Lolo dhu Uru Tèka 6:13-22 ✠ **11:8** Lii Lolo dhu Uru Tèka 12:1-5

⁹ Ropa Abraham d'ai era èèna, na patitu paleo, ho pea nuka sèmi dhèu tao mai ètu rai èèna dhu Lamatua pajaji le dènge ne. Ka ana na Isak dènge èpu na Yakob pea ètu èèna, te Lamatua dhu padhadha le hia rai ne j'aj'i pusaka rèngu.✧

¹⁰ Na sanao, sèna ka nèngu pea ètu kota cue dhu saraga titu kèna. Te Ama Lamatua mesa Na ka dhu gambar ho pakèd'i kota ne.

Sara

¹¹ Dhèu èmu Abraham, ngara na Sara, parcaya Ama Lamatua kahèi. Masi ka nara iisi nèdhi mèka, aa dhu heka bhora le, te ngaa Lamatua tao ne j'aj'i bèi-baki nèti dhèu ca nau-ca nadha. Te nèngu parcaya, na, tatu Ama Lamatua tao madhutu ngaa dhu Na jaji le.✧

¹² Nèti èèna ka, masi ka nèngu heka bhora le, nèngu bisa nara iisi era, ka abhu ana-èpu ae-ae, toke ige rare boe. Te dhèu se ae, nuka sèmi hua-hètu ètu dedha-liru, aa sèmi salae nebhe dhasi.✧

Bèi-baki dhu parcaya aa sanao abhu rai èta-èsu cue

¹³ Bèi-baki èdhi Abraham, Isak dènge Yakob parcaya taruu Ama Lamatua, toke madhe. Te ngaa rèngu dhae abhu mèka rai dhu Lamatua pajaji èèna. Masi ka sèmi èèna, te ngaa rèngu ma'ète boe sanao dènge d'ara karej'e, te rèngu rèdhi le nèti kaj'èu. Te rèngu dhu mangaku, na,

---

✧ **11:9** Lii Lolo dhu Uru Tèka 35:27 ✧ **11:11** Lii Lolo dhu Uru Tèka 18:11-14, 21:2 ✧ **11:12** Lii Lolo dhu Uru Tèka 15:5, 22:17, 32:12

rèngu se dhèu leo rai kara dhu pea manubha ètu rai-haha ne.✠

14 Aa te ngaa, ladhe dhèu peka sèmi èèna, èdhi te'a, na, rèngu d'èi titu kèna abhu rai cue dhu j'aj'i unu rèngu.

15 Ladhe rai dhu bèi-baki èdhi d'èi, nuka rai èta-èsu Abraham, na, tatu rèngu bisa lèpa hari asa era nèi, lod'o mia èèna ka.

16 Te ngaa rai èta-èsu dhu rèngu d'èi titu kèna, nuka rai èta-èsu dhu saraga bia ètu sorga. Nèti èèna ka, Ama Lamatua sèmi nare si dènge be'a, sèna ka j'aj'i dhèu unu Na. Te Na pamèci nare le kota cue hia si ètu sorga.

Abraham saraka ana na Isak

17-18 Parcaya Abraham hali boe nèti Ama Lamatua, ropa Lamatua uji parcaya na. Nèti èèna ka, na tao madhutu paredha Lamatua, ho saraka ana na Isak j'aj'i korban.✠ Aa te ngaa uru èèna, Lamatua dhu moa le, lula-nèti ana ne, peka na, "Nèti ana mu Isak ne, bèli-camèd'a èu abhu ana-èpu udhu sobhu-sobhu, toke ra j'aj'i suku dhu kapai titu kèna."✠

19 Te ngaa Abraham pangee le, na, Ama Lamatua dhu dènge koasa, ho pamamuri hari dhèu madhe. Mema, èèna ka dhu lèke, te lod'o èèna, sama sèmi nèngu abhu hari ana na j'aj'i le mi korban.

Isak

✠ **11:13** Lii Lolo dhu Uru Tèka 23:4, 1 Sejara nèti Isra'el dènge Yahuda 29:15, Lii Sod'a Koa-Kio 39:13 ✠ **11:17-18** Lii Lolo dhu Uru Tèka 22:1-14 ✠ **11:17-18** Lii Lolo dhu Uru Tèka 21:12

²⁰ Isak parcaya Ama Lamatua kahèi. Nèti èèna ka, na manèngi ho Lamatua hia mènghi-nale mi ana na, Yakob dènge Esau.✧

Yakob

²¹ Yakob parcaya Ama Lamatua kahèi. Nèti èèna ka, lod'o nèngu oe madhe, pakaseti kèd'i titu dènge kabodho kabhuku dènge kèpe tatea na, pahaha iisi mi Ama Lamatua. Hèia manèngi ho Lamatua hia mènghi-nale mi èpu na, ana nèti Yusuf.✧

Yusuf

²² Yusuf parcaya Ama Lamatua kahèi. Lod'o na oe madhe, nèngu parcaya, na, Ama Lamatua pe lere nèti dhèu Na, dhèu Isra'el sèra, kalua nèti rai Masir. Nèti èèna ka, na moa tèke mi rèngu, ho rèti rui na ropa rèngu tèke eele rai Masir.✧

Ina-ama Musa

²³ Ina-ama Musa parcaya Ama Lamatua kahèi. Lod'o ina na nara iisi ne, ra pahuni ne toke d'ai tèlu hèru kateme, lula ra ladhe na mone iia. Aa ra madha'u boe dhèu aae Masir, masi ka paredha le dhèu, peka na, “Pamadhe aa'i ana-ana mone Ibrani dhu rara iisi hiu!”✧

Musa

²⁴ Ropa Musa kapai mai, na parcaya Ama Lamatua kahèi. Te uru èèna, ana bhèni dhèu aae Masir, dhu ded'e nare le nèngu sèna ka j'aj'i mi ana na. Masi ka sèmi èèna, te gaa Musa d'èi

---

✧ **11:20** Lii Lolo dhu Uru Tèka 27:27-29,39-40 ✧ **11:21** Lii Lolo dhu Uru Tèka 47:31—48:20 ✧ **11:22** Lii Lolo dhu Uru Tèka 50:24-25, Kalua nèti Masir 13:19 ✧ **11:23** Kalua nèti Masir 2:2, 1:22

boe ladhe dhèu pangee, na, nèngu ne a'ari nèti dhèu aae Masir.✠

²⁵ Te na pangee, na, be'a risi nèngu mamuri j'èra sama-sama dènge dhèu unu Lamatua sèra. Sad'i nèngu baku mamuri karej'e dènge j'ara bhelu-katub'a, dhu dhoka ètu d'ara ciki oo'e di.

²⁶ Nèngu soro tèke dhèu pahahe ne, lula nèngu sanao-maena taruu mi Kristus, nuka Dhèu dhu Ama Lamatua pajaji le neo hia Na mai. Nèngu taha sèmi èèna, lula ne'a, na, bèli-camèd'a Lamatua bagi hia ne hadia dhu be'a risi nèti mèdha aa'i-aa'i ètu rai Masir.

²⁷ Musa parcaya Ama Lamatua kahèi, lod'o na manèngi isin nèti dhèu aae Masir, ho lere nèti bèi-baki èdhi kalua nèti rai Masir. Masi ka dhèu aae nasa titu kèna, te ngaa Musa madha'u boe dènge ne. Musa lèka taruu Ama Lamatua, masi ka tèdhi boe senu-salao Na, te ngaa nuka sèmi Musa dhu nèdhi.✠

²⁸ Musa parcaya Lamatua kahèi, ropa rèngu pa'èra neo kalua nèti rai Masir. Te nèngu madhutu mèno paredha Lamatua, aa pua bèi-baki èdhi tao Paska hiu-hiu, dènge roro kahib'i-kalèbho, sèna ka tao badha korban. Hèia rare raa kahib'i-kalèbho sèra, sèna ka tao tadha mi babèdho èmu ra. Mèda èèna, ana pajuu Lamatua nèti sorga puru mai pamadhe ana uuru aa'i-aa'i ètu rai Masir. Te ngaa na pamadhe boe ana uuru ètu èmu dhèu Isra'el, lula ladhe nèdhi raa dhu ra pici ètu babèdho èmu.✠

Bèi-baki èdhi

✠ **11:24** Kalua nèti Masir 2:10-12 ✠ **11:27** Kalua nèti Masir 2:15

✠ **11:28** Kalua nèti Masir 12:21-30

²⁹ Lod'o bèi-baki èdhi kalua nèti rai Masir, rèngu parcaya Ama Lamatua kahèi. Lula lalèka ra, ka Lamatua cèri eele èi dhasi mi dua ètu Dhasi Mea, sèna ka rèngu kako asa cabèka dènge be'a, ètu dedha rai mango. Te ngaa sordad'u Masir dhu bata si sèra, madhe aa'i ètu d'ara dhasi, ropa neo pège asa cabèka.✧

Rahab

³⁰ Lod'o bèi-baki èdhi maso asa rai Kana'an, rèngu parcaya Ama Lamatua kahèi. Te rèngu madhutu paredha Na, dènge kako rai-reo re li'u tembok ètu kota Jeriko, toke pidhu lod'o kateme. Ka tembok ne guri laho mae-mae.✧

³¹ Lod'o èèna, Rahab ètu kota èèna kahèi. Uru èèna, nèngu j'aj'i bhèni kajeo. Lula na parcaya Ama Lamatua, nèti èèna ka na sèmi nare mata-mata dhèu Isra'el, aa palu'u si ètu d'ara èmu na. Hèia Lamatua pamadhe aa'i dhèu Jeriko, lula ro'o boe nanene Nèngu. Te ngaa Lamatua hia mamuri mi Rahab, lula na lèka Ne.✧

Dhèu leo, ae ka dhu parcaya Ama Lamatua kahèi

³² Ja'a bisa padhai lii madhera hari era, j'ara-j'ara dhèu leo dhu parcaya Ama Lamatua. Te ngaa ja'a abhu boe lod'o taleo, ho lole toke lutu, lula-nèti Gideon, Barak, Simson, Yefta, Daud, Samuel, dènge dhèu rèti lii padhai Ama Lamatua dhu leo sèra.✧

✧ **11:29** Kalua nèti Masir 14:21-31   ✧ **11:30** Yosua 6:12-21
 ✧ **11:31** Yosua 6:22-25, 2:1-21   ✧ **11:32** Tuka Pama'ète Lii 6:11—8:32, 4:6—5:31, 13:2—16:31, 11:1—12:7, 1 Samuel 16:1—1 Dhèu Aae sèra 2:11, 1 Samuel 1:1—25:1

³³ Rèngu se aa'i-aa'i ra parcaya Ama Lamatua. Nèti èèna ka, abhu dhu segi dhèu aae-dhèu aae. Abhu dhu pakako paredha dènge d'ara mola, ho sarii dhèu dhu sala boe, aa huku dhèu dhu sala. Abhu dhu sèmi rare ngaa dhu Lamatua jaji le. Aa abhu kahèi segi badha singa.✧

³⁴ Abhu dhu pamadhe ai dhu heo robhe-robhe. Abhu dhu Ama Lamatua ère nare si nèti dhèu dhu neo pamadhe si pake samala. Abhu dhu roe, te ngaa Ama Lamatua pa'èra si. Abhu dhu Lamatua tao si ho èra aae ètu d'ara pamusu, toke musu rai.✧

³⁵ Abhu kahèi ina-ina dhu paraga hari dènge dhèu rèngu dhu Ama Lamatua pamamuri hari si nèti mamadhe ra.

Te ngaa abhu dhèu dhu lèke j'aj'èra, lula parcaya Ama Lamatua. Rèngu d'èi risi madhe, sèna ka baku tèke eele parcaya rèngu mi Ama Lamatua. Te rèngu pa'èci taruu dènge Ne. De rèngu dhu sanao-maena, na, bèli-camèd'a Lamatua neo ded'e ra, sèna ka abhu mamuri dhu be'a risi hari ètu sorga.✧

³⁶ Abhu dhu pa-aape si, aa abhu dhu lèke gama. Abhu dhu leo dhu lèke ngapi haga ra dènge ngangapi ètu d'ara bui.✧

³⁷ Abhu dhu madhe, lula lèke pèci dènge hadhu. Abhu dhu roro pamadhe si, pake raroro. Abhu dhu dhèu pare pamadhe si pake samala. Abhu dhu mamuri dènge boe unu, toke ra pake

---

✧ **11:33** Daniel 6:1-27 ✧ **11:34** Daniel 3:1-30 ✧ **11:35** 1 Dhèu Aae sèra 17:17-24, 2 Dhèu Aae sèra 4:25-37 ✧ **11:36** 1 Dhèu Aae sèra 22:26-27, 2 Sejara nèti Isra'el dènge Yahuda 18:25-26, Yermia 20:2, 37:15, 38:6

ka'uri badha, lula abhu dhèu dhu paj'èra dènge pasusa si, toke babèga eele si,✠

³⁸ ka rai lasi asa pad'a sod'a, ledhe-ledhe, d'ara loe, dènge asa d'ara ro'a rai. Ra tao dhèu se'e dhu laku-laku boe, aa babège-lalèta si asa era dhu karehe. Aa te ngaa lalèka ra èra titu kèna, toke dhèu ètu rai-haha ne nia boe pa'èci dènge dhèu sèmi se'e se.

³⁹ Lamatua koa dhèu sèmi se'e se, lula ra parcaya Ne. Te ngaa toke ra madhe, rèngu abhu mèka ngaa dhu Lamatua padhadha tèka.

⁴⁰ Lamatua neo tao madhutu lii padhadha Na dènge j'ara dhu be'a risi. Lula Na d'èi, sèna ka èdhi aa'i-aa'i ti bisa mamuri toke d'ai mia-mia dènge Ne: nuka èdhi tadhe mèu le Kristus, dènge rèngu dhu madhe uuru sèra.

12

¹ De tasamia dènge èdhi dhu mamuri lod'o limuri ne? Èdhi cakaraa dhèu dhu madhutu pa'uji rai. Bèi-baki èdhi dhu parcaya Ama Lamatua, rèngu aa'i-aa'i ra nuka sèmi dhèu dhu titu lingu rare èdhi, ho pa'èra d'ara èdhi. Te ngaa èdhi dhu pa'èki dènge sasala era, sèra sa ka dhu pabia haga èdhi ka rai tara boe. Nèti èèna ka, èdhi hud'i core eele ku sasala sèra aa'i-aa'i, sèna ka èdhi bisa rai èra. Te Ama Lamatua mesa Na ka dhu pili èdhi, ho madhutu pa'uji rai ne, de èdhi hud'i taha ku, sèna ka rai taruu toke d'ai lane.

² Aa èdhi hud'i rai, mage piku g'ana-kariu, te ngaa ladhe dhoka asa Yesus di. Te Nèngu ka dhu

✠ 11:37 2 Sejara nèti Isra'el dènge Yahuda 24:21

bhoke j'ara, ho èdhi bisa parcaya Ama Lamatua. Aa èèna na Nèngu soru-bara èdhi, sèna ka èdhi parcaya taruu toke èle. Sanèd'e, do aad'o? Lod'o Yesus dui j'aj'èra ètu aj'u palolo-palèbha, dhèu pahahe Ne, te ngaa Na taha taruu, lii boe-ugu boe. Te ne'a, na, j'aj'èra Na èle kèna, ka d'ara Na j'aj'i karae. Èèna ka dhu lèke. Te Na madhe, hèia Ama Lamatua pamamuri hari Ne, èle ka Na nedhe pamadhèdi Kristus ètu baboa g'ana Na, ho paredha sama-sama dènge Ne.

³ Masi ka dhèu paj'èra bia Ne, te ngaa Na taha taruu. De miu baku bhèlu dènge j'aj'èra Yesus, sèna ka miu bisa taha mere, aa baku roe.

Ama Lamatua neo kai èdhi, sèna ka nori ti sama sèmi ama aj'a ana na

⁴ Miu lab'a le j'ara bhabhelu-katub'a, te ngaa lalab'a miu èra mèka, toke raa miu suti. Tare'a si!

⁵ Ele boe miu bhèlu Lii Holo-Nori Ama Lamatua dhu Na peka le dènge miu, nuka sèmi ca dhèu ama padhai lii dènge ana na, peka na, "Ana, ee!

Ladhe Ama èdhi dhu huku ho aj'a èu, sèna ka èu mamuri madhutu j'ara dhu lèke, na, èu baku pamud'e!

Aa ladhe Na kai ho aj'a èu, na, èu baku paroe d'ara.

⁶ Te Ama èdhi kai ho aj'a dhèu dhu Na sue. Mema dhèu-dhèu dhu Na sèmi nare j'aj'i ana Na, Nèngu kai ho aj'a si."✧

✧ 12:6 Ayub 5:17, Lii Hini 3:11-12

⁷ De ladhe Ama Lamatua kai ho aj'a miu sèna ka mamuri madhutu j'ara dhu lèke, na, taha taruu aa sèmi mere. Na tao sèmi èèna, lula miu j'aj'i le ana Na. Te ama aa'i-aa'i hud'i kai ho aj'a ana na, toke ana na bisa mamuri madhutu j'ara dhu lèke.

⁸ Te ladhe Ama Lamatua kai boe ho aj'a miu sama sèmi ana Na dhu leo sèra, sasoa na, miu se ana Nèngu boe.

⁹ Èdhi tema pakab'ua ama matana èdhi ètu rai-haha ne, lula na kai ho aj'a-nori ti, lod'o èdhi dhu ana iiki era. Dhu lèke na kèna. Te ngaa dhu be'a risi hari, èdhi hud'i nanene ku Ama Lamatua dènge be'a, lula Nèngu ne, Ama èdhi ètu sorga, aa Na kai ho aj'a-nori èdhi, sèna ka èdhi mamuri madhutu j'ara Na dhu lèke.

¹⁰ Ama matana èdhi kai ho aj'a èdhi, dhoka d'ara ciki oo'e di, madhutu ngaa dhu na ngee na be'a. Te ngaa Ama Lamatua dhu ne'a risi, ngaa dhu èdhi parluu te'a. Nèti èèna ka, Na kai ho aj'a èdhi, sèna ka mamuri mola-mèci sama sèmi Nèngu.

¹¹ Mema èdhi d'èi boe ladhe abhu lii kai. Te ngaa nèbhu-nèbhu, d'ara èdhi j'aj'i mau, lula te'a tare le mamuri madhutu dad'èi Ama Lamatua.

¹²⁻¹³ A'ari aa'i-aa'i! Pa'èra kacui-aa'i miu dhu roe, aa pasamaa haga miu dhu bia. Baku rai piku g'ana-kariu, te ngaa rai mola taruu, sèna ka pa'èra d'ara rèngu dhu roe-bhilu ho bisa rai taruu. Miu hud'i pa'èra d'ara miu, sèna ka taha taruu ètu d'ara percaya mi Kristus.✧

Baku tule eele d'ara hua iia Ama Lamatua

14 A'ari dhu parcaya Kristus! Miu hud'i pa'èra ngi'u mi, sèna ka mamuri padame èci dènge èci. Aa baku loe tenge j'ara ho mamuri mola-mèci. Te dhèu dhu mola-mèci boe, bisa boe rèdhi Ama Lamatua.

15 Pa'èra d'ara èci dènge èci, sèna ka mage dhoka abhu nèti miu dhu rai, toke rasa heka d'ara hua iia Ama Lamatua. Aa j'aga paie ho baku soro tèke ladhe abhu dhu papèd'a d'ara ètu talora aae miu. Te èèna nuka sèmi raco dhu pa'ele iie dhèu ae.✧

16 Mage-mage aa j'aga ho baku abhu dhèu nèti miu dhu tao j'ara makae dènge dhèu dhu j'aj'i boe dhèu èmu-kamali nèngu. Aa mage-mage aa j'aga ho baku abhu dhèu nèti miu dhu pusi-pahae boe Ama Lamatua, nuka sèmi Esau. Esau ne, ana uuru Isak. Ca lod'o, Esau lèpa dènge kabake manganga. Na manèngi ngang'a ca pega nèti ari na Yakob, ho b'ae pake hak ana uuru.✧

17 Te ngaa èdhi te'a, nèbhu boe ka, Esau manyasa. Te ropa Isak neo manèngi Lamatua hia mènngi-nale mi ana uuru na Esau, te ngaa bisa heka, lula Esau dhu hia iia d'ara le hak ana uuru na. Nèti èèna ka, masi ka na tangi roma iisi, tasamia èèna ka, nèngu bisa heka abhu ngaa dhu uru èèna nèngu core eele.✧

18 Sèmi ne'e a'ari! Èdhi bisa lati le asa madha Ama Lamatua, madhutu j'ara hui dhu Na bhoke

---

✧ 12:15 Lole Hari J'ara-j'ara Mamuri 29:18 ✧ 12:16 Lii Lolo dhu Uru Tèka 25:29-34 ✧ 12:17 Lii Lolo dhu Uru Tèka 27:30-40

nare le hia èdhi. Te ngaa uru-uru sèra, bèi-baki èdhi bisa mèka sèmi èèna. Te lod'o Ama Lamatua pa'èki lii pajaji dènge rèngu, rèngu padètu dènge ledhe Sinai. Ètu dedha ledhe ne, abhu ai dhu heo. Abhu ngèlu aae kahèi. Aa maroga saguru nare ledhe ne, ka dhèu se madha'u titu kèna.

¹⁹ Rèngu tadèngi lii tiu tèbhe kahèi, hèia lii dhu mèdhu aae nèti Lamatua kalua nèti ledhe ne. Ropa tadèngi lii Lamatua, hèia asa ra madha'u, toke ra manèngi Musa, peka na, “Ira ii! Ji'i bisa heka taha dènge lii nèi!”[✠]

²⁰ Rèngu mema bisa boe taha, lula ngaa dhu Lamatua paredha èèna, bia titu kèna. Te Na peka, na, “Ca dhèu sa bisa boe j'èli ledhe ne! Masi ka dhèu, do badha! Te dhèu cee dhu j'èli ledhe ne, hud'i lèke pèci toke madhe.”[✠]

²¹ Ngaa dhu rèngu ladhe rèdhi ètu ledhe ne, mema pamadha'u tare'a, toke Musa karèbha kahèi.[✠]

²² Te ngaa limuri ne, j'ara asa Lamatua bhoke tèke le, aa èdhi bisa patoo madha padhai lii dènge Ne. Limuri ne, èdhi lati asa ledhe cue, ngara na Sion. Ètu era ne'e, abhu kota Yerusalem. Kota Yerusalem ne, ètu boe rai-haha ne, te ngaa kota Yerusalem hiu ètu sorga, era pea Ama Lamatua. Ètu nèi, abhu ana pajuu Ama Lamatua ae-ae, toke riho-riho, dhu loe boe tao pesta.

✠ **12:19** Kalua nèti Masir 19:16-22, 20:18-21, Lole Hari J'ara-j'ara Mamuri 4:11-12, 5:22-27   ✠ **12:20** Kalua nèti Masir 19:12-13

✠ **12:21** Lole Hari J'ara-j'ara Mamuri 9:19

23 Ètu kota nèi kahèi, j'aj'i le era pakaboko dhèu aa'i-aa'i dhu parcaya Kristus. Te Ama Lamatua dhu tao nare le daftar, ho suri ngara ra èci-èci ètu sorga. Ètu era nèi kahèi, Ama Lamatua neo parisa aa tai-dadoo mamuri dhèu aa'i-aa'i ra. Aa ètu nèi kahèi, pakaboko dhèu aa'i-aa'i dhu uru èèna Ama Lamatua sèmi nare si dènge be'a, lula ra parcaya Ne. Ètu nèi, rèngu j'aj'i kateme ètu madha Lamatua.

24 Aa Yesus kahèi ètu era nèi, dhu j'aj'i mi kalete hia Ama Lamatua dènge dhèu rai-haha. Yesus madhe, pasuti raa Na, sèna ka Ama Lamatua bisa pa'èki lii pajaji hiu dènge èdhi. Nèti èèna ka, raa Yesus ne, cuhi d'ara Ama Lamatua. Te ngaa raa Yesus leko-leo nèti raa Habel ètu d'ara Sasuri Lii Lolo dhu Uru Tèka. Te lod'o Kain pamadhe Habel, raa Habel dhu suti èèna, papana d'ara Ama Lamatua, toke Na huku Kain.✧

25 Pasa dhilu pabe'a-be'a, ho nanene ngaa dhu Ama Lamatua neo peka dènge miu. Baku tao sèmi bèi-baki èdhi dhu ro'o boe nanene lii padhai Musa, lod'o na j'aj'i dhèu nèti lii padhai Ama Lamatua ètu rai-haha ne. Nèti èèna ka Lamatua huku si. Ngaa hari dènge èdhi se! Ladhe èdhi to'o boe nanene lii Na nèti sorga, tatu Nèngu huku èdhi bia risi eele!✧

26 Lod'o bèi-baki èdhi titu ètu ledhe Sinai, lii Lamatua dhu mèdhu èèna, tao rai opo. Limuri ne Na moa, na,
 “Bèli-camèd'a Ja'a tao ne opo ca tèka hari.
 Mesa boe rai di opo,

✧ 12:24 Lii Lolo dhu Uru Tèka 4:10 ✧ 12:25 Kalua nèti Masir 20:22

te ngaa liru opo kahèi.”☆

²⁷ Lod'o Lamatua peka, na, Nèngu neo tao opo aa'i-aa'i “ca tèka hari”, sasoa na, Lamatua neo pagaged'o aa'i-aa'i dhu Na paj'aj'i ètu dedha-liru dènge ètu rai-haha ne, toke abhu dhu bisa boe taha. Ele aa'i si. Te dhu taha di, nuka dhu pea taruu.

²⁸ Ama Lamatua nèd'u paredha ètu sorga. Èèna bisa boe laho. Ngaa-ngaa tao boe! Lula Na neo sèmi nare, na, miu maso j'aj'i mi dhèu unu Na ètu nèi. De mai ho èdhi manèngi makasi mi Nèngu, pahaha iisi mi Nèngu, aa ded'e padedha-dedha Ne, lula dadedha Na.

²⁹ Te ngaa èdhi baku pamud'e kahèi, lula nanasa Ama Lamatua nuka sèmi ai dhu na'e pakèpu aa'i mèu-mèu.☆

13

Èdhi hud'i mamuri pabe'a èci dènge èci

¹ De a'ari aa'i-aa'i! Abhu pèri-pèri j'ara dhu ja'a neo pasanèd'e miu.

Baku bhèlu pasue taruu a'ari dhèu parcaya.

² Baku bhèlu bhoke d'ara sèna ka sèmi mere dhèu dhu miu tadhe boe asa d'ara èmu mi. Te abhu pèri-pèri a'ari dhu sèmi rare dhèu, te ngaa re'a boe, na, dhèu sèra, ana pajuu Ama Lamatua nèti sorga.☆

³ Baku bhèlu tao ai-hèb'a mi dhèu ètu d'ara bui, te ra kèpa si lula ra parcaya Kristus. Nèti èèna ka, miu hud'i soru-bara si, nuka sèmi miu ka dhu ra kèpe rare.

☆ **12:26** Hagai 2:6 ☆ **12:29** Lole Hari J'ara-j'ara Mamuri 4:24

☆ **13:2** Lii Lolo dhu Uru Tèka 18:1-8, 19:1-3

Aa mage bhèlu soru-bara dhèu dhu lèke j'aj'èra nèti dhèu. Lalau si pabe'a-be'a, nuka sèmi miu mesa mi ka dhu abhu j'aj'èra èèna.

⁴ Paleo èmu èèna, mola-mèci. Te ngaa mage paleo èmu dhu mola-mèci ne, j'aj'i mi kaj'alu. Te tatu Ama Lamatua huku dhèu aa'i-aa'i dhu tao j'ara makae dènge dhèu èmu nèngu boe.

⁵ Baku manga'a doi-dhari. Te ngaa miu hud'i mamuri nèti ngaa dhu miu abhu, te èèna d'ai le. Ama Lamatua dhu peka le, na,
 “Ja'a bhèlu boe miu.

Ja'a soro tèke boe miu.”✠

⁶ De pa'èra d'ara miu, nuka sèmi dhu ra suri, na,

“Lula Lamatua ja'a neo soru-bara ja'a,
 nèti èèna ka, ja'a madha'u boe.

Te abhu boe ca dhèu sa hèi,
 dhu bisa cèri eele ja'a nèti Ama Lamatua.”✠

Madhutu ia ka atora agama dhu dhui, te ngaa parcaya taruu Yesus

⁷ Baku bhèlu dhèu-dhèu dhu uru sèra aj'a-nori miu Lii Holo-Nori Ama Lamatua. Pajiko paie-iie j'ara mamuri ra, aa madhutu lalèka ra. Te, dhu rèngu parcaya, nuka:

⁸ Yesus Kristus ub'a nèdhi boe.
 Nèti uru, doe ne'e, toke d'ai mia-mia la'e,
 Nèngu hali boe.

⁹ Nèti èèna ka, miu baku madhutu rii nèti a'aj'a dhu sala. Ama Lamatua tao pa'èra le d'ara miu, lula Na pad'elo le d'ara hua iia Na dènge

---

✠ 13:5 Lole Hari J'ara-j'ara Mamuri 31:6, 8, Yosua 1:5 ✠ 13:6 Lii Sod'a Koa-Kio 118:6

miu. Lula boe nèti miu madhutu atora nganga'-nganginu dhu guna boe.

¹⁰ Uru-uru sèra, ètu madha Paleo Manèngi-Mangaj'i Ama Lamatua, abhu mei èci dhu era tèka badha korban. Ama agama ka dhu lalau ètu sèra, dhu dènge hak ra'a sisi dhu sisa nèti dedha mei ne. Te ngaa limuri ne, èdhi dhu dènge le mei leo.* Aa ama agama rupa dhui dènge boe hak ra'a ètu mei èèna.

¹¹ Uru èèna, tèu mai-tèu mai kètu kapai risi agama nèti raa badha korban, sèna ka tèke asa d'ara Kama Luri Mola-Mèci Ama Lamatua. Dènge j'ara ne'e, Lamatua pabhèlu eele sasala ra. Èle na, pasae rèti badha ne lasi tunu asa li'u rae.✧

¹² Sèmi èèna kahèi dènge Yesus. Nèngu j'aj'i korban kahèi, sèna ka Ama Lamatua bisa saku eele sasala dhèu rai-haha. Aa lod'o j'aj'èra Na èèna, ra nuni rèti Ne kahèi, ho pamadhe Ne asa li'u kota Yerusalem.

¹³ Nèti èèna ka, mai ka èdhi lati asa Yesus, ho parcaya Ne taruu. Masi ka dhèu pahahe èdhi, èdhi hud'i pa'èra sèmi tare ne, nuka sèmi Yesus.

¹⁴ Te èdhi dhoka manubha taha ètu rai-haha ne. Te ngaa èdhi sanao-maena, sèna ka pea ètu kota hiu cue ètu sorga toke d'ai mia-mia la'e.

¹⁵ Lula Yesus j'aj'i le korban pala èdhi, nèti èèna ka èdhi parluu heka tèti badha korban asa

---

* **13:10** Abhu dhèu cahag'e dhu peka na, mei ne, mei perjamuan, aa te ngaa aad'o sèmi èèna. Mei ne'e paj'uj'u mi mamadhe Yesus ètu aj'u palolo-palèbha. Èdhi b'ala korban Nèngu èèna, dènge tèti persembahan lli koa-kio taruu mi Ama Lamatua. Ladhe ayat 15 re haha ne. ✧ **13:11** Aora nèti Ama-ama Agama 16:27

Ama Lamatua. Te ngaa abhu mèdha korban dhu leo era, dhu èdhi hud'i tètì ku hia Ne, nuka, koakio dhu ded'e padedha-dedha kolongara Na.

¹⁶ Aa mage bhèlu tao j'ara be'a hia dhèu leo. Ladhe ra parluu ngaa, lami soru-bara si. Te sèra sa, j'aj'i nuka sèmi mèdha persembahan dhu pakarej'e d'ara Ama Lamatua.

¹⁷ Miu hud'i nanene ku dhèu aa'i-aa'i dhu uri miu. Te dhèu se'e ka dhu j'aga miu mèdamèu ètu d'ara mamuri miu dènge Ama Lamatua. Bèli-camèd'a rèngu hud'i lapor ku sasab'a rèngu asa Ama Lamatua. De nanene paie si, sèna ka ra bisa sab'a aa lapor dènge d'ara karej'e. Mage dhoka ra peka dènge d'ara dhu laho mae-mae, lula miu tèke eele j'ara mamuri Yesus Kristus. Te ladhe sèmi èèna, na, miu oto boe.

Dhu suri sasuri ne, manèngi makasi dènge sabaj'a hia dhèu Ibrani

¹⁸ Sabaj'a taruu hia ji'i. Te d'ara ji'i mema mola, aa ji'i neo tao j'ara be'a taruu.

¹⁹ Aa be'a risi hari, sabaj'a sèna ka ja'a bisa lèpa malai asa miu.

²⁰⁻²¹ Ama Lamatua ka dhu pamau d'ara èdhi. Ja'a manèngi sèna ka Na soru-bara miu, ho miu bisa madhutu aa'i dad'èi Na. Ja'a manèngi kahèi, ho Na soru-bara èdhi aa'i-aa'i ti, sèna ka te'a pakarej'e d'ara Na. Te Ama Lamatua pake le raa Yesus Kristus dhu suti èèna, sèna ka pa'èki lii pajaji hiu dènge èdhi. Lii pajaji ne j'aj'i taruu toke d'ai mia-mia. Ka Ama Lamatua pamamuri hari Kètu èdhi, Yesus Kristus. De Yesus ka dhu ladhe-leru èdhi limuri ne, nuka sèmi dhèu madhenga badha dhu be'a risi. Nèti èèna ka,

èdhi ded'e kolongara Na padedha-dedha, aa koa-
kio Ne taa-taa! Èèna ka dhu lèke.

Saloom

²² A'ari pasue! Ja'a manèngi sèna ka miu sèmi
mere lii holo ja'a ne dènge d'ara kateme. Te
sasuri ne bab'a iiki di.

²³ Abhu lii lolo dhu ja'a neo miu aa'i-aa'i mi
me'a, nuka: a'ari èdhi Timotius dhu kalua le nèti
d'ara bui. Ladhe na mai malai paraga dènge ja'a,
èèna na ji'i dua mi palere-lere dhiu asa miu.

²⁴ Ja'a pa'adhu lii maho'o hia kètu miu sèra, aa
lii maho'o hia miu aa'i-aa'i dhu parcaya Yesus
Kristus. A'ari nèti propensi Italia hia miu lii
maho'o kahèi.

²⁵ Ja'a manèngi sèna ka Ama Lamatua pad'elo
d'ara hua iia Na dènge miu aa'i-aa'i mi.

D'ai sange ne'e ka!

Dhao Alkitab
Genesis and the New Testament in the Dhao
language of Indonesia
Kejadian dan Perjanjian Baru dalam bahasa Dhao

copyright © 2012 Unit Bahasa dan Budaya

Language: Dhao

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

526bd1ea-5f35-574c-9a7a-dabc714cb5d3